

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om Forststyrelsen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om Forststyrelsen. Propositionen skall basera sig på lagen om statliga affärsverk. I propositionen har beaktats Forststyrelsens särdrag som statens största innehavare av jord- och vattenegendom och de erfarenheter som erhållits av verksamheten.

Avsikten är att Forststyrelsen fortfarande är ett statligt affärsverk inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde som har samhälleliga förpliktelser som begränsar affärsverksamheten och offentliga förvaltningsuppgifter som är skilda från affärsverksamheten. I ärenden som gäller naturskydd leds Forststyrelsen av miljöministeriet.

Avsikten är att Forststyrelsens uppgifter bibehålls. Forststyrelsen skall vårda, använda och skydda naturresurser och annan egendom som den har i sin besittning, bedriva skogsbruk och annan affärsverksamhet som hänför sig till användning av naturresurserna samt sköta naturskyddsuppgifter och andra offentliga förvaltningsuppgifter som genom föreskrifter har ålagts den. Forststyrelsen skall bedriva en hållbar och resultatrik verksamhet.

Avsikten är att Forststyrelsens samhälleliga förpliktelser preciseras.

Som en väsentlig del av en hållbar skötsel och användning av naturresurserna skall Forststyrelsen i tillräckligt hög grad beakta skyddet och en ändamålsenlig ökning av den biologiska mångfalden tillsammans med övriga mål som uppställts för verksamheten.

Till Forststyrelsen skall fortfarande höra skyldigheten att främja sysselsättningen. Det föreslås att till lagen fogas bestämmelser om beaktande av behov som hänför sig till användning av naturen för rekreation, forskning och undervisning samt

försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets markanvändning.

Enligt propositionen skall skötseln, användningen och skyddet av naturresurser som är i Forststyrelsens besittning samordnas så att förutsättningarna för samerna att utöva sin kultur på sitt hembygdsområde och förutsättningarna för renskötsel i renskötselområdet enligt renskötsellagen tryggas.

Forststyrelsen skall vara beredd att sköta sina uppgifter även under undantagsförhållanden samt att förebygga och bekämpa skogsbränder på statliga områden som är i dess besittning.

Avsikten är att de samhälleliga förpliktelserna beaktas när målen för Forststyrelsens tjänster och övriga mål för verksamheten ställs upp. Förluster som föranleds av förpliktelser som baserar sig på förhållandet beställare-producent ersätts i budgeten.

Avsikten är att i finansieringen av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter övergå till s.k. bruttobudgetering. De utgifter som föranleds av uppgifterna skall finansieras med anslag som tas in i statsbudgeten och korssubventioneringarna slopas. Inom ramen för bruttobudgeteringen kan fortfarande statlig fastighetsförmögenhet som är i Forststyrelsens besittning användas som utbytesmark och likaså inkomster från försäljning av sådan förmögenhet till anskaffning av naturskyddsområden.

Det föreslås att naturskyddsenheten och myndighetsenheten vid Forststyrelsen sammanslås till en enhet för offentliga förvaltningsuppgifter utan att uppgifternas styrnings- och övervakningsförhållanden förändras.

Propositionen hänför sig till budget-

propositionen för 2005 och avses bli _____ Den föreslagna lagen avses träda i kraft
behandlad i samband med den. den 1 januari 2005

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Inledning.....	5
2. Nuläge.....	5
2.1. Lagstiftning och praxis.....	5
Ställning inom förvaltningen	5
Uppgifter.....	5
Finansiering av verksamheten.....	6
Prissättning av tjänster	7
Organisering av verksamheten	7
Forststyrelsens organ.....	8
Styrning och planering av verksamheten.....	8
Mark- och vattenområden	9
Skogsbruk	9
Forststyrelsen som arbetsgivare	9
De viktigaste nyckeltalen inom affärsverksamheten.....	9
2.2. Bedömning av nuläget	10
3. Förvaltning av statliga skogar i vissa andra länder	12
Sverige.....	12
Österrike.....	12
Frankrike.....	13
4. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	13
5. Propositionens verkningar	16
5.1. Ekonomiska verkningar	16
5.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	19
5.3. Miljökonsekvenser.....	20
5.4. Regionala verkningar	20
6. Beredningen av propositionen	21
DETALJMOTIVERING	22
1. Lagförslag	22
2. Närmare bestämmelser	38
3. Ikraftträdande	38
4. Förhållandet till grundlagen	38
Offentliga förvaltningsuppgifter inom naturskyddet	39
Övriga offentliga förvaltningsuppgifter	40
Jakt- och fiskeövervakning.....	41
LAGFÖRSLAG	43
om Forststyrelsen	43
FÖRORDNINGSGUTKAST.....	49
om Forststyrelsen	49

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Forststyrelsen grundades för över 140 år sedan för att sköta statens skogar. Sedan ingången av 1994 har Forststyrelsen enligt lagen om statens affärsverk (627/1987) verkat som ett statligt affärsverk inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. Forststyrelsen förvaltar en tredjedel av rikets jord- och vattenegendom, för närvarande drygt 12 miljoner hektar. Områdena ligger huvudsakligen i östra och norra Finland, vilket innebär att Forststyrelsen från början har haft en viktig samhällsroll. Den rollen ser inte ut att minska i framtiden med beaktande av målen för statens fastighetsstrategi som går ut på att överföra onödigt och obyggd fastighetsförmögenhet som innehas av ämbetsverk och inrättningar till Forststyrelsens besittning.

På grund av Forststyrelsens samhällsroll står dess uppgifter inte till alla delar i harmoni med företagsekonomiska verksamhetsprinciper. Eftersom uppgifterna hänför sig till användning av statliga områden som är i Forststyrelsens besittning bibehålls de oförändrade i samband med ombildningen till affärsverk. Enligt den erfarenhet som man erhållit har Forststyrelsens olika uppgifter kunnat samordnas bra med tanke på hela samhället vid övergången till affärsverk.

Forststyrelsens viktigaste samhälliga förpliktelser är kravet på en hållbar och effektiv användning av naturresurserna samt att beakta principen om skyddandet av den biologiska mångfalden och en ändamålsenlig ökning av den i all verksamhet. Av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter bör nämnas de uppgifter som hänför sig till skötseln och anskaffningen av naturskyddsområden där Forststyrelsen leds av miljöministeriet.

Enligt propositionen skall Forststyrelsens samhällliga förpliktelser och offentliga förvaltningsuppgifter med undantag av smärre preciseringar bibehållas oförändrade. På grund av nämnda förpliktelser och uppgifter ingår i propositionen många bestämmelser som kompletterar lagen om statliga affärsverk (1185/2002, nedan *affärsverkslagen*). Avsikten är dock att trygga de centrala principerna för affärsverk,

såsom kraven på transparens och konkurrensneutralitet. På grund härav ämnar man bl.a. vid finansiering av offentliga förvaltningsuppgifter övergå till tillämpning av den så kallade bruttoprincipen och nuvarande korssubventioneringar slopas.

Forststyrelsens samhällliga förpliktelser utgör ram för affärsverksamheten. Därför skall de beaktas då målen för verksamheten ställs upp.

Bestämmelserna om ett affärsverks politik gällande dotterbolag ingår i affärsverkslagen. Enligt lagen behandlas politiken gällande ett dotterbolag i samband med ministeriernas resultatstyrning och annan ägarstyrning. Avsikten är att inte bolagisera funktioner där behovet av samhällelig styrning poängteras. Ärenden gällande dotterbolag som är av betydande värde eller annars bör betraktas som betydande och inledande av verksamhet i bolagsform utomlands avgörs av statsrådet.

Intern organisering av Forststyrelsens verksamhet, såsom bildande av affärsverksområden, hör inte till området för lagstiftningen, utan till Forststyrelsens styrelse och verkställande direktör samt det ministerium som ansvarar för ägarstyrningen. Avsikten är dock att föreskriva om organiseringen av de offentliga förvaltningsuppgifterna genom lag.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Ställning inom förvaltningen

Grunderna för Forststyrelsens verksamhet ingår i affärsverkslagen samt i lagen (1169/1993) och förordningen (1525/1993) om Forststyrelsen.

Forststyrelsen är ett statligt affärsverk inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde och i ärenden som gäller naturskydd leds Forststyrelsen av miljöministeriet.

Uppgifter

Enligt lagen om Forststyrelsen är Forststyrelsens uppgift att på ett hållbart och effektivt sätt vårda, använda och skydda naturresurser och annan egendom som den har i sin besittning. Forststyrelsen skall i sin

verksamhet i tillräcklig grad beakta skyddandet av den biologiska mångfalden och en ändamålsenlig ökning av denna som en väsentlig del av den hållbara vården och användningen av naturresurserna, tillsammans med de övriga mål som uppställts för vård och användning av skogarna.

Forststyrelsen bedriver affärsverksamhet i egenskap av ett statligt affärsverk. Skogsbruket utgör kärnan i Forststyrelsens affärsverksamhet. Virkesförsäljningens andel utgör över 90 procent av Forststyrelsens omsättning. Övrig affärsverksamhet hänför sig till utnyttjande av mark och marksubstans samt till tillhandahållande av rekreationstjänster.

Utöver affärsverksamheten har Forststyrelsen många lagstadgade och andra offentliga förvaltningsuppgifter som ålagts den. De lagstadgade offentliga förvaltningsuppgifterna baserar sig på lagen om naturskydd (71/1923) och naturvårdslagen (1096/1996) och de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem, ödemarkslagen (62/1991), lagen om fiske (286/1982), skottlagen (253/1995), terrängtrafiklagen (1710/1995), jaktlagen (615/1991), räddningslagen (468/2003), renskötellagen (848/1990), lagen om finansiering av renhushållning och naturnärningar (45/2000), lagen om rätt till allmänna vattenområden (204/1966), lagen om friluftsliv (606/1973) och vattenlagen (264/1961).

Av de offentliga förvaltningsuppgifterna är de viktigaste uppgifterna styrning av förvaltningen, vård och användning av lagstadgade naturskyddsområden med hjälp av ordningsstadgor samt anskaffning av nya naturskyddsområden i samarbete med regionala miljöcentraler. Övriga offentliga förvaltningsuppgifter hänför sig till användning av statliga områden i Forststyrelsens besittning, tryggnad av förutsättningarna för utövande av samekultur och renskötsel samt andra naturnärningar och beaktande av samernas och skolternas samt andra lokala invånares behov närmast i norra Finland.

Såsom offentliga förvaltningsuppgifter som givits i samband med mål för tjänsterna och

övriga mål för verksamheten producerar och upprätthåller Forststyrelsen samhälleliga friluftstjänster, genomför projekt inom vilt- och fiskerihushållningen, övervakar användningen av områden i Forststyrelsens besittning, upprätthåller flottningskonstruktioner och sköter uppgifter som hänför sig till den riksomfattande fröförsörjningen i fråga om skogsträd. Forststyrelsen erbjuder inom ramen för en lönsam affärsverksamhet och utvidgade samhälleliga uppgifter arbetsmöjligheter inom sådana områden i östra och norra Finland där det annars finns få arbetsplatser.

Finansiering av verksamheten

I egenskap av affärsverk fungerar Forststyrelsen i en konkurrenssituation inom den öppna sektorn enligt företagsekonomiska principer. Forststyrelsen täcker utgifterna för affärsverksamheten med sina inkomster. Utöandet av affärsverksamhet begränsas av de samhälleliga förpliktelser som föranleds av lagstiftningen, de mål för tjänster och övriga mål för verksamheten som riksdagen ställer upp samt som det styrande ministeriet utfärdar i samband med resultatstyrningen och som skall beaktas i samband med att resultatmålen ställs upp.

År 2003 uppgick Forststyrelsens miljöinvesteringar i ekonomiskogar, utöver de allmänna krav på hållbarhet som i skogslagarna ställs på skogsägarna, till närmare 25 miljoner euro räknat på basis av marknadspriset på inbesparat trädbestånd. Försvarsmakten har hyrt 285 000 hektar av statliga områden som är i Forststyrelsens besittning till en årlig ersättning av 1,7 miljoner euro. Den förlust som uthyrningen föranleder Forststyrelsens skogsbruk uppgår till 2,5 miljoner euro i året och vinstförlusten således till 0,8 miljoner euro i året. Dessutom har Forststyrelsen investerat i markområden som är avsedda för försvarsmaktens bruk under de senaste åren till ett genomsnittligt belopp av 1,7 miljoner euro i året. Den vinstförlust som föranleds av att skogsutbildningens och skogsforskningens behov beaktas har uppgått till 0,5 miljoner euro i året.

Beaktandet av renhushållning och andra

naturnärningar förorsakar Forststyrelsen kostnader på ca 2 miljoner euro i året.

De totala kostnader som de samhälleliga förpliktelserna föranleder Forststyrelsens affärsverksamhet har uppgått till ca 30 miljoner euro i året.

Skötseln av Forststyrelsens samhälleliga uppgifter kan enligt lag finansieras genom anslag som särskilt tas in i statsbudgeten eller genom att kostnaderna för skötseln av dessa uppgifter beaktas som en minskande faktor när resultatmålen ställs upp. I praktiken har skötseln av i speciallagar angivna och övriga offentliga förvaltningsärenden finansierats med anslag som tagits in i budgeten, med undantag av anskaffningen av naturskyddsområden.

År 2003 finansierades samhällstjänster som produceras av Forststyrelsen enligt ministeriernas huvudtitlar som följer (miljoner euro):

	Inves- teringar	Kost- nader	Samman- lagt
Jord- och skogsbruksministeriet	0,5	11,4	11,9
Miljöministeriet	1,3	16,5	17,8
Arbetsministeriet	2,2	2,5	4,7
Övriga	0,0	0,3	0,3
Sammanlagt	4,0	30,7	34,7

Anskaffningen av naturskyddsområden har finansierats på basis av den specialbestämmelse som ingår i lagen om Forststyrelsen och även med de inkomster som erhållits av markförsäljning och genom att i vederlag överlåta områden som varit i Forststyrelsens besittning och som anskaffats i utbytessyfte. År 2003 användes 15,6 miljoner euro till anskaffning av områden som hör till naturskyddsprogram. Av denna summa utgjorde den andel som skaffats genom köp 7,7 miljoner euro, andelen som skaffats genom markutbyten 4,1 miljoner euro och andelen anskaffningskostnader 3,8 miljoner euro. År 2003 erhöll Forststyrelsen i inkomster från markförsäljningen 12,6 miljoner euro, som används för anskaffning av naturskyddsområden 2004.

Prissättning av tjänster

Produkter och tjänster inom Forststyrelsens affärsverksamhet finansieras i regel enligt företagsekonomiska principer. Den avgift som uppbärs för tjänster som hänför sig till naturskydd, fiske, jakt, friluftsvksamhet och annan därmed jämförbar verksamhet kan på särskilda grunder vara lägre än ett pris som fastställs enligt företagsekonomiska grunder, eller också kan tjänsterna vara helt och hållet avgiftsfria. Den lokala befolkningens rättigheter, intressen och levnadsförhållanden eller någon annan jämförbar orsak kan utgöra en särskild grund för prissänkning eller avgiftsfrihet. I praktiken har Forststyrelsens samhälleliga tjänster för det mesta varit avgiftsfria eller så har avgifterna fastställts till ett lägre pris än det gängse. Det har gällt bl.a. största delen av de friluftstjänster som erbjudits på naturskyddsområden samt samhälleliga tjänster som hänför sig till jakt, fiske och friluftsvksamhet och som erbjudits den lokala befolkningen, företagare och sådana som rör sig med allemansrätt.

Avgifter som uppbärs för Forststyrelsens offentligrättsliga prestationer fastställs enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992), om de inte är avgiftsfria enligt någon annan lag. Avgiftsfria är t.ex. särskilda rättigheter som beviljats dem som bedriver renhushållning och andra naturnärningar att i Lapplands län använda områden i Forststyrelsens besittning samt rätt för dem som är stadigvarande bosatta i Lapplands län och vissa kommuner i Uleåborgs län att fritt jaga på statliga områden i sin hemkommun.

Organisering av verksamheten

Forststyrelsen beslutar om områdena för sin affärsverksamhet och annan intern organisering av affärsverksamheten i praktiken sedan den förhandlat med styrande ministerium. De grundläggande bestämmelserna om styrelsen och verkställande direktören ingår i affärsverkslagen.

Om grunderna för organisering av de offentliga förvaltningsuppgifterna föreskrivs i lagen om Forststyrelsen. Dessutom är

Forststyrelsens naturvårdsområde i norra Lappland enligt 55 § i skollagen (253/1995) en av de verkställighetsmyndigheter som enligt 46 § i skollagen (133/1997) utfärdar tillstånd eller samtycke enligt 9 § i skollagen.

Forststyrelsens nuvarande affärsverksområden är vård och användning av ekonomiskogar (Skogsbruk), naturturism (Villi Pohjola), försäljning och uthyrning av fastigheter (Laatumaa) och affärsverksamhet med marktäcksprodukter (Morenia). Dessutom bedriver Forststyrelsen i form av dotterbolag produktion av frö och plantor (Forelia Oy). Genom bolaget Metsähallitus Holding Oy, som Forststyrelsen äger, är den delägare i bolaget Foria-ÖBF Forstmanagement GmbH som producerar skogstjänster. Den andra ägaren är motsvarande skogsorganisation i Österrike. Av Forststyrelsens dotterbolag har Forelia Oy andel i det estniska bolaget Eesti Metsataim som producerar frö och plantor för skogsträd.

Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter sköts av två enheter. För naturskyddsuppgifter finns naturskyddsenheten och för övriga offentliga förvaltningsuppgifter myndighetsenheten. Enheterna fungerar separat från affärsverksamheten så att vardera enhetschefen självständigt fattar beslut i förvaltningsärenden som gäller enhetens verksamhetsområde i vilka ingår utövande av offentlig makt och som enligt bestämmelserna skall avgöras av Forststyrelsen utan att styrelsen eller verkställanden direktören kan blanda sig i beslutsfattandet.

Till naturskyddsenhetens uppgifter hör, utöver vård av naturskyddsområden, fastställande av områdenas ordningsstadgor, behandling av tillståndärenden som hör till innehavare av naturskyddsområden i egenskap av myndighet och övriga uppgifter som enligt naturvårdslagen hör till Forststyrelsen i egenskap av myndighet.

Till myndighetsenheten hör bl.a. offentliga förvaltningsuppgifter som föreskrivits genom lag eller som riksdagen givit med stöd av lag, i vilka ingår utövande av offentlig makt, med undantag av ovan nämnda

verkställighetsuppgifter enligt skollagen. Sådana uppgifter är utfärdande av ordningsstadgor på statens strövområden, jakt- och fiskeövervakning samt på speciallagstiftning baserade tillstånd för lokalbefolkningen i Lappland att använda Forststyrelsens områden för natur-näringsbehov.

I skötseln av sådana offentliga förvaltningsuppgifter i vilka inte ingår utövande av offentlig makt deltar också personal från affärsverksamheten. Uppgifterna gäller bl.a. flottning och fröförsörjning i fråga om skogsträd. För natur- och friluftstjänster svarar naturskyddsenheten. Tjänster som hänför sig till fröförsörjningen för skogsträd har Forststyrelsen beställt av dotterbolaget Forelia Oy och tjänster som hänför sig till flottningen av föreningen Järvi-Suomen Uittoyhdistys.

Forststyrelsens organ

Forststyrelsens högsta organ är direktionen, vars ordförande, vice ordförande samt fem andra medlemmar utnämns av statsrådet för högst tre år i sänder. Enligt förordningen om Forststyrelsen skall direktionsmedlemmarna ha sakkunskap i skoghushållning, företagsledning, naturskydd eller regionala synpunkter. Dessutom skall medlemmarna vara oavhängiga på det sätt som konkurrenslaget förutsätter. En av direktionsmedlemmarna skall förordnas bland personer som personalen vid Forststyrelsen föreslår inom sig, en skall vara från jord- och skogsbruksministeriet, en från miljöministeriet och en från Lapplands län.

Affärsverksamheten sköts och utvecklas samt verkställandet av styrelsens beslut handhas av en verkställande direktör som utnämns av statsrådet.

Styrning och planering av verksamheten

De viktigaste målen för Forststyrelsens tjänster och övriga mål för verksamheten fastställs årligen av riksdagen i samband med behandlingen av statsbudgeten. Riksdagen godkänner bl.a. mål som gäller i vilken utsträckning Forststyrelsen årligen skall

skaffa skyddsområden med inkomster från försäljning av områden och genom utbytesmark. Jord- och skogsbruksministeriet fattar inom de gränser som riksdagen fastställer närmare beslut om mål för tjänsterna och verksamheten samt resultatmål och om mål för Forststyrelsens ekonomi och verksamhet för tidsperioder som sträcker sig över ett år.

Statsrådet fastställer Forststyrelsens bokslut och beslutat i samband härmed hur vinsten skall intäktsföras i statsbudgeten.

Jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet styr Forststyrelsens verksamhet till den del det gäller deras verksamhetsområden. Forststyrelsen ingår avtal med miljöministeriet om skötseln av naturskyddsuppgifter samt om ordnande och finansiering av därtill anslutna tjänster. Forststyrelsen ingår även avtal med jord- och skogsbruksministeriet om rekreationstjänster, flottningsuppgifter och uppgifter som hänför sig till fröförsörjning av skogsträd och om finansiering av tjänsterna.

Forststyrelsen samordnar uppgifterna med hjälp av s.k. deltagande planering i vilken intressegrupper och medborgare hörs i stor utsträckning.

Mark- och vattenområden

Den totala ytan av statens områden som är i Forststyrelsens besittning uppgick vid utgången av 2003 till 12,4 milj. ha, av vilka 9 milj. ha utgjorde markområden och 3,4 milj. ha vattenområden. Av vattenområdena var 2,8 milj. ha närmast sådana allmänna vattenområden som finns inom havsområdet.

Av markområdena var 3,4 milj. ha skogsmark i ekonomibruk, vilket utgör 37 % av markområdena i Forststyrelsens besittning. Av markområdena var 5,6 milj. ha, dvs. 63 %, utanför den ekonomiska verksamheten. Av områden som var utanför den ekonomiska verksamheten utgjorde 1,4 milj. ha tvinmark och impediment i anslutning till ekonomiskogar, 1,4 milj. ha lagstadgade och andra naturskyddsområden och 1,4 milj. ha ödemarksområden samt 1,4 milj. ha områdesreserveringar och andra områden inom skyddsprogrammen.

Skogsbruk

Den totala mängden träd i Forststyrelsens ekonomi- och rekreationsskogar beräknas uppgå till 259 milj. m³ och den totala årliga tillväxten till 8 milj. m³. Det årliga avgången uppgår till 5 milj. m³. År 2003 uppgick mängden sålt virke till 4,8 milj. m³ och försäljningsinkomsterna till 214 milj. €. Inkomsterna från virkesförsäljningen utgör över 90 % av Forststyrelsens inkomster. Trots de olika tyngdpunkterna inom produktionen bildar de områden som är i Forststyrelsens besittning en helhet där inom områden som utsetts för ett visst ändamål produceras även produkter som hör till andra grupper. Som exempel kan nämnas att målen för naturskyddet inom ekonomiskogar kan uppnås endast genom samarbete mellan skogsbruket och naturskyddet. På motsvarande sätt produceras även friluftstjänster både i ekonomiskogar och på naturskyddsområden.

Forststyrelsen som arbetsgivare

Antalet anställda inom Koncernen Forststyrelsen uppgick 2003 till 2131 personer och av dem var i genomsnitt ett sådant antal anställda inom affärsverket som motsvarar 1989 årsverken. Forststyrelsens personal står i arbetsavtalsförhållande till verket med undantag av verkställande direktören och dem som har myndighetsuppgifter som är i tjänsteförhållande. Av personalen var ca 900 (drygt 40 %) ordinarie skogsarbetare.

Av Forststyrelsens personal arbetar knappt 10 procent i Vanda och resten vid Forststyrelsens verksamhetsställen runt om i Finland. Största delen av Forststyrelsens löner (sammanlagt nästan 60 %) betalas till Uleåborgs och Lapplands län. Dessutom sysselsätter Forststyrelsen utomstående entreprenörer för ca 800 årsverken.

De viktigaste nyckeltalen inom affärsverksamheten

Koncernen Forststyrelsens omsättning uppgick år 2003 till 244 milj. € (år 2002 till 244 milj. €). Räkenskapsperiodens

rörelsevinst uppgick till 76 milj. € (2002 till 76 milj. €), vilket är 31 % av omsättningen. Resultatet utan vinsten från fastighetsförsäljning uppgick till 58 milj. €. Avkastningen på investerat kapital var år 2003 9 %, investeringarnas andel av omsättningen 15 % och soliditeten 98 %. År 2003 intäktfördes 47,4 milj. € till staten.

2.2. Bedömning av nuläget

Forststyrelsen har i sin besittning en tredjedel av rikets områden. Av den anledningen ställs på användningen av Forststyrelsens områden inte bara företagsekonomiska krav utan även andra samhälleliga förväntningar. Eftersom områdena huvudsakligen ligger i norra och östra Finland har Forststyrelsens verksamhet en avsevärd regional betydelse.

Forststyrelsen har ett mångsidigt uppgiftsområde. Utöver affärsverksamheten har Forststyrelsen offentliga förvaltningsuppgifter och samhälleliga förpliktelser som skall beaktas i affärsverksamheten. Trots olika uppgifter och förpliktelser kan Forststyrelsen som affärsverk anses ha skött den statliga jord- och vatteneigendomen som är i dess besittning väl. Man har på ett ändamålsenligt sätt lyckats samordna affärsverksamheten, samhälleliga förpliktelser och offentliga förvaltningsuppgifter. Offentliga förvaltningsuppgifter som innebär utövande av offentlig makt, har organiserats till en egen enhet skild från affärsverksamheten och den beslutanderätt som hör till uppgifterna har skilts från styrelsens och verkställande direktörens behörighet. Med beaktande av att obyggd statlig jord- och vatteneigendom i enlighet med statens fastighetsstrategi kommer att överföras till Forststyrelsens besittning är det sannolikt att de olika samhälleliga förväntningar som riktas mot dess verksamhet inte kommer att minska.

Forststyrelsens verksamhetsmiljö förändras hela tiden vilket innebär nya utmaningar med tanke på affärsverksamhetens lönsamhet bl.a. inom ramen för ekologisk hållbarhet. Utan lönsamhet vore det omöjligt att på lång sikt utveckla Forststyrelsen som ett affärsverk enligt de utmaningar som en

konkurrenssituation ställer. En lönsam affärsverksamhet inverkar positivt på Forststyrelsens möjligheter att sköta sina samhälleliga förpliktelser.

Forststyrelsen nuvarande samhälleliga förpliktelser kan fortfarande anses motiverade.

Hållbarhet och effektivitet är samhälleligt sett fortfarande grundpelare i Forststyrelsens verksamhet. Forststyrelsens skyldighet att i all verksamhet beakta den biologiska mångfalden motsvarar dagens krav och det finns ingen anledning att ändra detta. Likaså kan skyldigheten att främja sysselsättningen, som riksdagen årligen ålagt Forststyrelsen i samband med behandlingen av budgeten, anses vara ändamålsenlig.

Den bestämmelse om tryggnad av förutsättningarna för naturnäringar och samekultur som ingår i den gällande förordningen om Forststyrelsen är fortfarande motiverad, men på grund av sakens natur bör om saken föreskrivas i lag. Bestämmelsen borde samtidigt göras klarare med tanke på innehållet i den samiska kulturen och tillfogas nämnande om att de krav som renskötseln ställer skall beaktas även annars och inte bara som en del av samekulturen. Samtidigt bör man komma ihåg att renskötsel, jakt och fiske redan länge har varit en del av den lokala befolkningens liv i norra Finland.

I praktiken har Forststyrelsen i sin verksamhet också beaktat andra samhälleliga förpliktelser än ovan nämnda även om det inte finns bestämmelser om dem i lag. Dessa förpliktelser har närmast hänfört sig till skogsforskning, skogsutbildning och försvarets markanvändningsbehov.

De författningar som Forststyrelsens samhälleliga förpliktelser baserar sig på är inte till alla delar klara och därför föreslås att lagen görs tydligare till denna del.

Av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter är de uppgifter som hänförs till vården och anskaffningen av naturskyddsområden som styrs av miljöministeriet de viktigaste. Det har visat sig vara en ändamålsenlig förvaltningsmodell att med tanke på statens jord- och vatteneigendom placera statliga områden som används för skogsbruk och naturskydd i en

sådan organisations besittning som besitter statlig fastighetsförmögenhet. Det har utgjort en bra utgångspunkt för planering av användningen av områdena då det gäller att samordna kraven på ekologisk, ekonomisk, social och kulturell hållbarhet på ett för hela samhället ändamålsenligt sätt. Med arrangemanget har man kunnat undvika överlappande kostnader på grund av parallella organisationer som besitter jordegendom och skapa även andra synergieffekter i anslutning till statlig markanvändning. Det har även haft en balanserande verkan i fråga om motsättningarna vid genomförande av naturskyddet.

Trots att Forststyrelsen är resultatansvarig för och styrs av två ministerier, dvs. jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet, har det inte inverkat menligt på dess verksamhet. Samarbetet mellan ministerierna har fungerat bra i ledningen av Forststyrelsen.

En del av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter innebär utövande av offentlig makt, varför de har organiserats så att de sköts av enheter som är skilda från affärsverksamheten. Skötseln av naturskyddsuppgifter hör till naturskyddsmyndigheten, vars chef som är i tjänsteförhållande självständigt fattar beslut i enskilda förvaltningsärenden som hör till enhetens verksamhetsområde. Ändring i beslut kan sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen, och dessutom skall allmänna bestämmelser som gäller förvaltningsförfarande iakttas vid behandling av ärendena.

För andra offentliga förvaltningsuppgifter som inbegriper utövandet av offentlig makt finns en myndighetsenhet, vars chef i tjänsteförhållande självständigt fattar beslut i ärenden som hör till enhetens verksamhetsområde då beslutanderätten för dessa enligt bestämmelserna hör till Forststyrelsen. Ändring i beslut kan sökas genom besvär hos landsbygdsnäringsnämnden och vid behandlingen av ärendena skall allmänna bestämmelser om förvaltningsförfarande iakttas. Uppgifter som hör till myndighetsenheten baserar sig på speciallagstiftning och de gäller användning

och övervakning av statliga områden som är i Forststyrelsens besittning samt beviljande av lagstadgade tillstånd för invånare i vissa kommuner i Lappland att använda områdena närmast vid utövande av renskötsel och andra naturnärningar.

Trots att uppgifterna är av olika typ är det oändamålsenligt med tanke på verksamheten att Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter hör till två skilda enheter. Ännu mera oändamålsenligt är det att sökandet av ändring är tudelat och sker dels vid förvaltningsdomstolen och dels vid landsbygdsnäringsnämnden. Ett särdrag är även att Forststyrelsens naturvårdsområde i norra Lappland är en verkställighetsmyndighet enligt skollagen.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. I egenskap av affärsverk är Forststyrelsen inte en sådan myndighet som avses i grundlagen, vilket innebär att om offentliga förvaltningsuppgifter åläggs Forststyrelsen skall de uppfylla i grundlagen föreskrivna krav. Den här frågan granskas närmare i 4 kap. Förhållandet till grundlagen i detaljmotiveringen.

Skötseln av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter finansieras huvudsakligen med anslag som anvisas i statsbudgeten. Naturskyddsområdena har skaffats med inkomster från affärsverksamheten samt försäljning av mark och annan driftsegendom och dessutom har man använt utbytesmark för ändamålet. Dessutom har inkomster från affärsverksamheten använts till återställande av naturskyddsområden varvid man samtidigt har kunnat sysselsätta Forststyrelsens skogsarbetare året runt och undvikit permitteringar. Det finansiella systemet har varit flexi belt och fungerat bra med tanke på statsekonomin. Det har varit ett användbart sätt att erbjuda markägarna antingen mark eller penningersättning i vederlag för områden som hör till naturskyddsprogram. Markägarna får snabbare ersättning för mark

som faktiskt binds av programmen. Genom samarbete mellan de regionala miljöcentralerna och Forststyrelsen har resurserna kunnat riktas på genomförande av naturskyddsprogram på ett ändamålsenligt sätt. Det har på ett avgörande sätt främjat genomförandet av naturskyddsprogram och minskat trycket på utgifter för dem i budgeten. Enligt statsrådets principbeslut om genomförande av programmet för bevarande av biodiversiteten i skogarna i södra Finland (METSÖ) är avsikten att förlänga finansieringen till utgången av 2014.

Eftersom Forststyrelsen har så många olika uppgifter är det viktigt att verksamheten är öppen och transparent och även om det inte i detta hänseende har förekommit några brister i Forststyrelsens verksamhet bör lagstiftningen justeras för ökanden av insyn.

Beskrivningen av Forststyrelsens verksamhet i den nuvarande lagen kan inte anses redig. Affärsverksamhet, samhälleliga förpliktelser och offentliga förvaltningsuppgifter har inte skilts åt tillräckligt tydligt och dessutom finns det brister i definitionen av de samhälleliga förpliktelserna. I lagen saknas en bestämmelse om verksamhetsområdet för Forststyrelsens affärsverksamhet.

Man har ansetts att den på rättspraxis baserade lagtolkningen av Forststyrelsens bestämmelser, enligt vilka de med stöd av lagen om fiske och jaktlagen beviljade allmänna tillstånden att bedriva jakt och fiske på områden som är i Forststyrelsens besittning är förvaltningsbeslut i vilka kan sökas ändring genom besvär och inte tillstånd som baserar sig på ägarens innehav är oändamålsenlig förvaltningsmässigt sett och försvårar verksamheten. Tillstånden kan numera köpas bl.a. från automater och kiosker.

3. Förvaltning av statliga skogar i vissa andra länder

Sverige

I Sverige finns sammanlagt 23 ämbetsverk, inrättningar och bolag som förvaltar den fastighetsförmögenhet som ägs av svenska staten. De viktigaste är:

Sveaskog AB, som är ett aktiebolag som helt ägs av staten. Det har i sin besittning 4,6 miljoner hektar statlig mark, av vilken 3,6 miljoner hektar är i ekonomibruk. Till dess verksamhetsområde hör bl.a. skogsbruk vilket inbegriper frö- och plantproduktion, fastighetsköp, jakt och fiske samt marknadsföring av industriprodukter och import av virke. Genom sina dotterbolag bedriver Sveaskog import av sågvirke och tillverkning av kartong.

Fastighetsverket som lyder under Finansdepartementet förvaltar 6 miljoner hektar av statens marker och dåligt växande skogar närmast i Sveriges fjällmarker. Ämbetsverkets huvuduppgifter hänför sig till renskötsel, samer, rekreation, skyddande av mångfalden och regionalpolitik. Fastighetsverket bedriver affärsverksamhet i liten skala.

Fortifikationsverket är försvarsmaktens fastighetsägare. Verkets domänavdelning sköter statliga områden i Sveriges försvarsmakts besittning, som uppgår till drygt 400 000 hektar, i första hand utgående från försvarsmaktens behov. Inom ramen för denna verksamhet bedriver det också försäljning av virke.

Naturvårdsverket är en miljömyndighet under miljödepartementet, som förvaltar nationalparkerna vilkas yta uppgår till ca 1,2 miljoner hektar. För skötsel av parkerna i praktiken svarar länsstyrelserna.

I Sverige sammanställdes 2002 en omfattande utredning om förvaltningen av statens jord- och skogsegendom. Efter remissbehandlingen har ärendet inte framskridit.

Österrike

I Österrike är det ämbetsverk som motsvarar Forststyrelsen *Österreichische Bundesforste (ÖBf AG)*. ÖBf AG är ett aktiebolag som helt ägs av österrikiska staten. De mark- och vattenområden som bolaget förvaltar uppgår sammanlagt till 850 000 hektar. I samband med bolagiseringen 1997 överfördes 4 % av statens marker i bolagets ägo. Då det gäller de statliga områden som ÖBf AG förvaltar

fungerar bolaget som ett lagstadgat servicebolag.

Utöver skogsvård och virkesförsäljning erbjuder bolaget skogsdrivningstjänster och bygger skogsvägar även i utomstående skogar samt skaffar virke från hemlandet och utlandet. Områden för bolagets affärsverksamhet är konsultering, turism (jakt och fiske) och uthyrning av fastigheter. Bolaget är dessutom delägare i flera bolag, närmast i sådana som hänför sig till skogsbranschen. På basis av ett särskilt serviceavtal sköter bolaget en del av Österrikes skyddsområden. För dessa kostnader får bolaget ersättning från budgetmedel.

Frankrike

För skötseln av Frankrikes skogar, med undantag av nationalparkerna, svarar *Office National des Forêts (ONF)*, som är ett affärsverk under jordbruksministeriet. ONF har i sin besittning sammanlagt 4,5 miljoner hektar offentliga skogar, av vilka 1,4 miljoner hektar hör till staten, 2,2 miljoner hektar till kommunerna och 0,9 miljoner hektar till andra offentliga samfund. Beskogning av statens områden stöds med budgetmedel och dessutom svarar staten för största delen av kostnaderna för skötseln av de kommunala skogarna medan kommunerna får de inkomster som inflyter från virkesförsäljningen.

ONF har både affärsverksamhetsuppgifter och myndighetsuppgifter. Den viktigaste affärsverksamhetsuppgiften är skogsbruket. Dessutom bedriver verket själv eller genom de bolag som det äger internationell affärsverksamhet i anslutning till skogsbruket. Av övriga uppgifter är erbjudande av rekreationstjänster den viktigaste. ONF sköter förvaltningen av skogar även i transmarina provinser.

Nationalparkerna (7) är självständiga enheter under miljöministeriet. Övriga mindre skyddsområden och skyddsobjekt förvaltas av regionala och lokala myndigheter med miljöministeriets bistånd.

4. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Enligt propositionen skall Forststyrelsen fortsätta som ett affärsverk, som bedriver affärsverksamhet inom ramen för föreskrivna samhälleliga förpliktelser och sköter offentliga förvaltningsuppgifter som enligt föreskrifterna ålagts den.

Propositionens mål är att skapa förutsättningar för Forststyrelsen att sköta sina uppgifter på ett hållbart och effektivt sätt som med tanke på hela samhället är så ändamålsenligt som möjligt.

Trots att det är motiverat att anta att användningen av statliga områden i Forststyrelsens besittning är ekonomiskt ändamålsenlig, får inte den ekonomiska synpunkten vara den enda principen som styr Forststyrelsens verksamhet. Till samhällsintresset som helhet hör att utöver en lönsam affärsverksamhet andra samhälleliga behov som hänför sig till de områden som är i Forststyrelsens besittning blir beaktade som sig bör. Forststyrelsen behöver inte heller alltid själv bedriva affärsverksamhet, utan den kan bara skapa förutsättningar för utomstående företagsverksamhet. Med tanke på konkurrensneutraliteten vore det viktigt att inte med Forststyrelsens viktigaste affärsverksamhet, inkomsterna från skogsbruket, upprätthålla en olönsam affärsverksamhet som begränsar annan företagsverksamhet. Konkurrensneutraliteten kräver dessutom att Forststyrelsen skall tillämpa bestämmelser som gäller offentlig upphandling när den använder underleverantörstjänster för skötseln av sina uppgifter.

Forststyrelsens områden och verksamhet är viktiga vid skötseln av många samhälleliga förpliktelser och uppgifter såsom skydd av den biologiska mångfalden, främjande av sysselsättning, forskning och undervisning samt försvar. Under de senaste åren har särskilt uppgifter som hänför sig till naturskyddet poängterats.

Det föreslås i propositionen att Forststyrelsens viktigaste samhälleliga förpliktelser bibehålls. Skyddandet av den biologiska mångfalden skall fortfarande vara yttre villkor som begränsar all verksamhet inom Forststyrelsen och som skall beaktas i tillräckligt hög grad tillsammans med övriga mål som uppställts för vård, användning och

skydd av skogarna och övriga naturresurser.

De områden som är i Forststyrelsens besittning har stor betydelse med tanke på användning av naturen för rekreation. Därför är det viktigt att landskapsvärden bevaras bl.a. i turistområdenas och turiststråkens influenssvär. Avsikten är att till Forststyrelsens samhälleliga förpliktelser foga beaktandet av de krav som användningen av naturen för rekreation ställer.

Det är fortfarande ändamålsenligt att bevara främjande av sysselsättningen som en samhällelig förpliktelse för Forststyrelsen. Förpliktelsen har särskild betydelse i östra och norra Finland där det också annars råder brist på arbetsplatser. I samband med förpliktelsen att främja sysselsättningen skall på samma sätt som under de senaste åren fästas vikt vid den ram som en lönsam affärsverksamhet och utvidgade samhälleliga tjänster utgör då det gäller möjligheten att främja sysselsättningen.

Avsikten med propositionen är att trygga samernas förutsättningar att utöva sin kultur på sitt hembygdsområde. Till samernas kultur hör utöver levnadssättet även möjligheten att utöva traditionella näringar, såsom renskötsel, jakt och fiske men samtidigt bör man komma ihåg att bedrivandet av nämnda naturnäringar inte är samernas ensamrätt, utan att det redan länge har varit en del av den lokala befolkningens liv i norra Finland. Det föreslås att till lagen fogas en bestämmelse om att Forststyrelsen i sin verksamhet skall se till att de förpliktelser som föreskrivs i renskötsellagen uppfylls på renskötselområdet. Avsikten är att bestämmelsen skall vara informativ och inte att den ökar Forststyrelsens förpliktelser mera än vad som föreskrivs i renskötsellagen.

Såsom andra samhälleliga förpliktelser som hänför sig till användningen av områden i Forststyrelsens besittning föreslås att i lagen tas in bestämmelser om beaktande av forsknings, utbildnings, försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets markanvändningsbehov. Forskningens och utbildningens behov hänför sig närmast till skogsbruket och naturskyddet samt vilt-, fiskeri- och renhushållningen. Förpliktelserna är inte nya i sak, utan de behov som de

föranleder då det gäller användningen av områden i Forststyrelsens besittning har beaktats redan tidigare. Det goda samarbetet och avtalsarrangemangen mellan Forststyrelsen och de myndigheter som svarar för ovan nämnda verksamheter har långa rötter. Men om förpliktelserna tas in i lagen blir förfarandet tydligare både för Forststyrelsen och användarna. Tilläggen är motiverade även därför att Forststyrelsens ställning som innehavare av statens fastighetsförmögenhet håller på att stärkas enligt statens fastighetsstrategi.

För att Forststyrelsens samhälleliga förpliktelser skall kunna beaktas på lämpligt sätt i praktiken skall förpliktelserna regelbundet beaktas i resultatstyrningen och i annan ägarstyrning samt i Forststyrelsens egen verksamhetsplanering så att den resulterar i en s.k. deltagande naturresursplanering som baserar sig på att medborgar- och intressegrupper hörs i stor utsträckning.

Övriga samhälleliga behov som hänför sig till användningen av områden som är i Forststyrelsens besittning gäller lokalbefolkningens på traditioner och i olika lagar baserade rätt att använda statliga områden som är i Forststyrelsens besittning närmast för renskötsel och naturnäringar. En egen helhet utgör i det här fallet bestämmelserna i jaktlagen som gäller rätten att fritt jaga på statens marker.

Avsikten är inte att ändra nämnda rättigheter för lokalbefolkningen.

De samhälleliga uppgifterna begränsar Forststyrelsens affärsverksamhet. Bedrivande av affärsverksamhet och skötsel av samhälleliga uppgifter i samma organisation ställer i sig krav på samordning av och insyn i olika funktioner. Behovet av öppenhet och insyn ökas av att de samhälleliga förpliktelserna skall beaktas då mål för Forststyrelsens verksamhet ställs upp.

Insynen förbättras genom att i lagen föreskriva särskilt om Forststyrelsens samhälleliga förpliktelser och offentliga förvaltningsuppgifter samt genom att till lagen foga en bestämmelse om beaktande av de samhälleliga förpliktelserna.

Avsikten är att göra Forststyrelsens verksamhet redigare och förbättra insynen

särskilt genom att tydligare än för närvarande skilja affärsverksamheten och offentliga förvaltningsuppgifter från varandra. Det föreslås att i finansieringen av offentliga förvaltningsuppgifter övergå till bruttobudgetering, vilket innebär att de utgifter som föranleds av skötseln av uppgifterna finansieras till fullt belopp genom anslag som tas in i statsbudgeten. Avsikten är att den korssubventionering som för närvarande hör till finansieringen slopas.

Avsikten är att Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter i sak bibehålls. Det föreslås att de offentliga förvaltningsuppgifterna koncentreras till en enhet som jord- och skogsbruksministeriet samt miljöministeriet styr och övervakar för sina verksamhetsområdens del. För utnyttjande av de synergieffekter som fås från skogsförvaltningen som helhet, bl.a. i anslutning till naturskyddet och skogshushållningen, föreslås i propositionen att Forststyrelsens styrelse och verkställande direktör får delta i styrningen av offentliga förvaltningsuppgifter på en allmän nivå inom ramen för berörda ministeriers ledning. Den beslutanderätt som ingår i utövandet av Forststyrelsens offentliga makt skall dock inte i någon form höra till styrelsens eller verkställande direktörens behörighet. Likaså skall tjänstemannarättsliga ärenden, såsom utnämnings- och lönefrågor, bli utanför behörigheten.

Syftet med propositionen är att göra de av Forststyrelsen beviljade allmänna fiske- och jakttillståndens juridiska karaktär klarare så, att med dem klart avses tillstånd som hör till ägarförvaltningen och inte till förvaltningsbeslut. Ändringen gör förfarandet smidigare med tanke på både medborgare och Forststyrelsen. Trots ändringen skall bl.a. de bestämmelser i jaktlagen som gäller ordnande av jakt på statliga områden fortfarande gälla Forststyrelsen och styra dess tillståndsförfarande.

Jakt- och fiskeövervakning föreslås som en ny lagstadgad offentlig förvaltningsuppgift för Forststyrelsen. Avsikten är att jakt- och fiskeövervakarna, som svarar för jakt- och fiskeövervakningen, skall se till att de som rör sig på vidsträckta och ofta avlägsna

områden som är i Forststyrelsens besittning iakttar gällande lagar.

Avsikten är inte att med propositionen ändra polisens befogenheter som fortfarande är de samma på Forststyrelsens områden. Jakt- och fiskeövervakningen skulle komplettera systemet för övervakning av iakttagandet av lagar på Forststyrelsens områden i uppgifter där vikten av lokalkännedom och annan specialkunskap accentueras.

Jakt- och fiskeövervakningens natur ställer särskilda krav på skötseln av uppgiften och på utbildning av jakt- och fiskeövervakare samt deras lämplighet för uppgiften. I uppgiften understryks den styrnings- och övervakningsroll som jord- och skogsbruksministeriet som svarar för ägarstyrningen har.

Givandet av offentliga förvaltningsuppgifter till Forststyrelsen motiveras närmare i punkt 2.2. Bedömning av nuläget samt i detaljmotiveringen i punkt 4, Förhållandet till grundlagen.

I samband med beredningen av propositionen har man även övervägt möjligheten att överföra de offentliga förvaltningsuppgifterna från Forststyrelsen till en annan redan existerande eller helt ny myndighet. Man har dock inte kunnat upptäcka några sådan brister i det nuvarande systemet som skulle motivera en ändring. Det rådande förfarandet kan med tanke på hela samhället anses vara ett synnerligen ändamålsenligt sätt att ordna förvaltningen av statens mark- och vattenområden med beaktande av olika samhälleliga förväntningar som hänför sig till områdena samt verksamhetens lönsamhet och effektivitet. Det är omöjligt att anvisa någon annan plats där de offentliga förvaltningsuppgifter som hör till Forststyrelsen skulle kunna skötas lika ändamålsenligt och kostnadseffektiv med tanke på staten och medborgarna. Det har inte heller riktats någon kritik mot genomförandet av grundläggande fri- och rättigheter, rättsskydd och krav på god förvaltning.

Enligt riksdagens årliga beslut har Forststyrelsens anskaffning av naturskyddsområden finansierats med inkomster från affärsverksamheten och

försäljning av driftsegendom och dessutom har man använt utbytesmark som vederlag för anskaffningen. Detta finansieringssystem, som kompletterar den anskaffning av naturskyddsområden som de regionala miljöcentralerna genomför med anslag som anvisas i budgeten, har visat sig vara lyckat samhällpolitiskt sett och det har på ett avgörande sätt bidragit till genomförandet av naturskyddsprogram.

Det föreslås att användningen av statens fastighetsförmögenhet till anskaffning av naturskyddsområden fortsätter. Avsikten är att man i enlighet med principerna för affärsverkslagen vid finansiering av offentliga förvaltningsuppgifter även till denna del övergår till finansiering i statsbudgeten och den korssubventionering som för tillfället hör till finansieringen slopas. Då det gäller användning av fastighetsförmögenhet för anskaffning av naturskyddsområden innebär detta att inkomsterna från försäljning av mark och värdet av utbytesmark inkomstförs via budgeten till staten och att motsvarande anslag tas in under miljöministeriets huvudtitel för anskaffning av skyddsområden och överförs till Forststyrelsen.

Enligt affärsverkslagen skall ett affärsverk skötas enligt företagsekonomiska principer. Härav följer att prissättningen av Forststyrelsens produkter och tjänster skall basera sig på företagsekonomiska synpunkter. Det här är utgångspunkten i propositionen då det gäller försäljning av virke och annan central affärsverksamhet.

Det har inte i sig ansetts ändamålsenligt att företagsekonomiska principer iakttas vid all prissättning av tjänsterna. Enligt gällande lag prissätts tjänster som hänför sig till naturskydd, friluftsvksamhet, fiske och jakt enligt deras samhälleliga betydelse, särskilt för trygghet av lokalbefolkningens traditionella rättigheter i Lappland, till ett lägre pris än det företagsekonomiska eller så är de helt avgiftsfria. Det anses att det är motiverat att fortsätta med denna praxis. Med beaktande av att de flesta av ovan nämnda produkter är avgiftsfria på basis av speciallagar, och att grunderna för vissa avgifter för produkter som enligt gällande lag är avgiftsfria nu, enligt propositionen, skall

fastställas enligt lagen om grunderna för avgifter till staten såsom prestationer som hör till offentliga förvaltningsuppgifter, finns det ringa behov av att föreskriva om dem i denna proposition. De ekonomiska verkningarna vore små.

I den nya affärsverkslagen understryks styrelsens ställning som det viktigaste organet i affärsverket. Detta framgår bl.a. av att affärsverkets styrelse enligt lagen utnämner verkets verkställande direktör. Enligt motiveringen till affärsverkslagen är syftet med lagen å andra sidan att stärka det styrande ministeriets ställning då det gäller att dra upp riktlinjerna för affärsverkets verksamhet samt i resultatstyrningen och annan ägarstyrning. Enligt den gamla affärsverkslagen utnämndes affärsverkets verkställande direktör av statsrådet.

Ifall Forststyrelsens styrelse ges rätt att utnämna Forststyrelsens verkställande direktör innebär det att ställningen för det ministerium som faktiskt styr verksamheten och förutsättningarna för politisk ägarstyrning i allmänhet försvagas. Med tanke på Forststyrelsens uppgifters samhälleliga betydelse kan detta inte anses ändamålsenligt. I propositionen föreslås att statsrådet fortfarande skall ha rätt att utnämna Forststyrelsen verkställande direktör. På grund av de uppgifter som hänför sig till naturskyddet skall miljöministeriets utlåtande begäras innan verkställande direktören utnämns.

5. Propositionens verkningar

5.1. Ekonomiska verkningar

Forststyrelsens omsättning uppgick år 2003 till 245 miljoner euro, rörelsevinst till 73 miljoner euro och den inkomst som inflyter till staten 47 miljoner euro samt avkastningen av investerat kapital till 9 %. Till följd av den nya lagen om statliga affärsverk samt denna proposition kommer förutsättningarna för Forststyrelsen att bedriva affärsverksamhet att bli klarare och konkurrensförutsättningarna att bli bättre. Det är därför sannolikt att Forststyrelsens ekonomiska resultat och med det den andel som införs som inkomst till staten utvecklas i

en allmänt positiv riktning. Forststyrelsens ekonomiska resultat beror dock i hög grad på prisutvecklingen för virke.

Propositionen kommer att inverka på resultatet av Forststyrelsens affärsverksamhet närmast på grund av att verkningarna av de samhällliga förpliktelserna som föreslås kommer att beaktas vid bestämmande av Forststyrelsens resultatmål. De samhälliga förpliktelser, såsom beaktande av kraven på biologisk mångfald, främjande av sysselsättningen och användning av naturen för rekreation, som baserar sig direkt på lagen skulle ha en minskande verkan på Forststyrelsens ekonomiska resultat.

Liknande verkan har den förpliktelse som Forststyrelsen har att inom samernas hembygdsområde samordna värden, användningen och skyddet av naturresurser så att förutsättningarna för utövandet av samekultur på samernas hembygdsområde tryggas. Motsvarande verkan kommer också beaktandet av kraven på renskötsel på renskötselområden att ha. Då nämnda områden huvudsakligen ligger i norra Lappland betyder det att verkningarna på bedrivandet av skogsbruk blir små.

Enligt Forststyrelsens beräkningar skulle verkningarna av de förpliktelser som överskrider kraven i skogslagen gällande skyddande av den biologiska mångfalden inklusive andelen av de områden som under de senaste åren har tagits ur ekonomibruk uppgå till 25 miljoner euro i året. Det beräknas att verkningarna av övriga ovan nämnda samhälliga förpliktelser skulle uppgå till sammanlagt 5 miljoner euro. Kostnadseffekten av förpliktelserna skulle totalt uppgå till 30 miljoner euro i året.

Det att man vid finansiering av offentliga

förvaltningsutgifter helt och hållet övergår till s.k. bruttobudgetering kommer att inverka på statens budgetekonomi. Enligt det skall alla utgifter som föranleds av skötseln av offentliga förvaltningsutgifter finansieras med anslag som anvisas i budgeten och inte såsom hitills delvis med inkomster som faller inom ramen för Forststyrelsens affärsverksamhet.

Forststyrelsens intäktsföring till staten skulle stiga så att de motsvarar anslagen.

Den största finansiella posten för offentliga förvaltningsutgifter, till vilken har använts inkomster inom ramen för Forststyrelsens affärsverksamhet, har varit finansiering av anskaffningen av naturskyddsområden med utnyttjande av statens fastighetsförmögenhet. Inkomsterna från försäljning av fastighetsförmögenhet och värdet på områden som använts som utbytesmark har under de senaste åren uppgått till 13 miljoner euro per år. Den andel som skötseln av offentliga förvaltningsutgifter utgör av Forststyrelsens koncernutgifter, ledningen, datasystemen, ekonomiska och juridiska tjänster samt motsvarande förvaltningstjänster uppgår till drygt 3 miljoner euro per år. Av inkomster från affärsverksamheten har använts 1,2 miljoner euro i året för sysselsättning av ordinarie skogsarbetare för återställande av naturskyddsområden. Avsikten är nämnda anslag fogas till utgifterna under huvudtitlarna för jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet som svarar för finansieringen av offentliga förvaltningsutgifter. Den inverkan som sloandet av korssubventioneringen har på budgetekonomin framgår i detalj av momenten i följande tabell.

Forststyrelsens intäktsföring och finansiering specificerade enligt moment (miljoner euro)

	2003 utfall	2004 prognos	2005 budgetförslag
Intäktsföring av affärsverkets affärsverksamhet under inkomstmoment			
12.28.89 Borgensavgifter			
13.05.01 Intäktsföring av vinst	–	–	0,052

	47,100	47,100	66,200
Sammanlagt	47,100	47,100	66,252
Anslagsfinansiering i fråga om offentliga förvaltningsuppgifter			
30.60.24 Vissa av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter	5,696	5,626	6,071
30.60.25 Fröförsörjning i fråga om skogsträd	0,529	0,529	0,300
30.60.43 Vissa ersättningar	0,235	0,235	0,235
JSM:s förvaltningsområde sammanlagt	6,460	6,390	6,606
35.20.22 Skötsel och underhåll av naturskyddsområdena	16,787	19,300	21,600
35.20.74 Husbyggnadsarbeten inom naturskyddsområdena	0,585	1,050	0,505
35.20.76 Anskaffning av naturskyddsområden	–	–	12,900
35.99.62 Statlig medfinansiering för miljöministeriets vidkommande för projekt i vilka EU:s strukturfonder deltar	0,160	–	–
35.01.21 Miljöministeriets omkostnader	0,124	0,100	0,120
MM:s förvaltningsområde sammanlagt	17,656	20,450	35,125
SAMMANLAGT	24,116	26,840	41,731

Avsikten är att forskningens, undervisningens och försvarets markanvändning skall basera sig på beställning och därför kommer de utgifter som denna verksamhet föranleder att ersättas Forststyrelsen i budgeten. Verkningarna är neutrala med tanke på statsekonomi och föranleder endast mindre förvaltningskostnader.

Det behov av tilläggsfinansiering som slopadet av korssubventioneringen föranleder under försvarsministeriets huvudtitel beräknas uppgå till 0,8 miljoner euro och under undervisningsministeriets huvudtitel till 0,4 miljoner euro per år. Avsikten är att budgetpropositionen för 2005 skall korrigeras med ovan nämnda anslagsframställningar i kompletteringskedet och att Forststyrelsens intäktsföring skall ökas med ett belopp som motsvarar anslaget.

Till investeringar och utgifter som hänför sig till Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter har dessutom använts anslag som erhållits från arbetsministeriets huvudtitel. Anslaget storlek har varierat något från år till år. År 2003 användes av arbetsministeriets anslag 4,7 miljoner euro.

Särskiljandet av affärsverksamheten från skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter förutsätter inte bara att korssubventioneringen slopas utan också att verksamheterna differentieras på balansräkningsnivå. Den egendom som är avsedd för offentliga förvaltningsuppgifter särskiljs från den egendom som är i affärsverksamhetens bruk och föremål för vissa krav på avkastning. Den egendom som är avsedd för offentliga förvaltningsuppgifter består av skyddsområden (nationalegendom) och av annan egendom, som behövs för skötseln av uppgifterna, som ingår i övrigt eget kapital i Forststyrelsens nuvarande balansräkning. På denna egendom kommer inte att ställas något krav på avkastning. Forststyrelsens preliminära balansomslutning räknat från den 1 januari 2005 är 2 114,3 miljoner euro. Värdet av den egendom som affärsverksamheten har till förfogande beräknas uppgå till 1153,8 miljoner euro och värdet av den egendom som är avsedd för

offentliga förvaltningsuppgifter till 960,5 miljoner euro.

Särskiljandet av affärsverksamheten från offentliga förvaltningsuppgifter understryks dessutom av en förpliktelse som baserar sig på affärsverkslagen att för offentliga förvaltningsuppgifter skall finnas separat bokföring och bokslut.

5.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Det föreslås att Forststyrelsen i egenskap av affärsverk själv beslutar om områdena för sin affärsverksamhet och om det interna ordnandet av den övriga verksamheten. Avsikten är att föreskriva om organiseringen av de offentliga förvaltningsuppgifterna genom lag.

Enligt propositionen skall Forststyrelsens naturskydds-enhet som sköter naturskyddsuppgifter och myndighets-enhet som sköter andra offentliga förvaltningsuppgifter sammanslås till en enhet för offentliga förvaltningsuppgifter som skiljs från affärsverksamheten och vars chef är chefen för naturtjänstdirektör.

Efter förändringen kommer Forststyrelsens alla offentliga förvaltningsuppgifter att skötas skilt från affärsverksamhetsuppgifterna vid en egen enhet. Enhetens chef eller den som han utser fattar beslut i sådana enskilda förvaltningsärenden som Forststyrelsen enligt lag skall besluta om och som inbegriper utövandet av offentlig makt. Ändringen understryker skillnaden mellan affärsverksamhet och offentliga förvaltningsuppgifter och bidrar till att Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter sköts mera effektivt.

Man har inte för avsikt att ändra förhållandena då det gäller styrningen och övervakningen eller finansieringen av uppgifterna. Jord- och skogsbruksministeriet skall ansvara för behövlig styrning, övervakning och finansiering av de ärenden som hört till den myndighets-enhet som läggs ner och miljöministeriet för styrningen, övervakningen och finansieringen av de ärenden som enligt den lag som upphävs hör till naturskydds-enheten.

Forststyrelsens styrelse och verkställande direktör deltar inom ramen för ministeriets styrning på en allmän nivå i skötseln av offentliga uppgifter. Till styrelsens och verkställande direktörens behörighet skall inte höra beslutsfattande i enskilda ärenden eller behandling av tjänstemannarättsliga ärenden.

Tjänsterna som verkställande direktör, naturvårdsdirektör och chef för myndighetsenheten dras in när denna lag träder i kraft. Avsikten är att verkställande direktören för Forststyrelsen enligt den nya affärsverkslagen flyttar till tjänsten som verkställande direktör för Forststyrelsen. Naturvårdsdirektören som är chef för den nuvarande naturskydds-enheten övergår till tjänsten som naturtjänstdirektör enligt förslaget.

Forststyrelsens övriga personal, inklusive chefen för myndighetsenheten, övergår i tjänst hos den Forststyrelse som anges i denna lag, med tidigare rättigheter och skyldigheter med undantag av anställningsförhållandets natur.

5.3. Miljökonsekvenser

Placeringen av skogsekonomiverksamheten och skötseln av naturskyddsärenden i samma organisation har enligt erfarenhet främjat samordningen av funktionerna och bidragit till att utjämna motsättningarna mellan skogsekonomin och naturskyddet på statliga områden i Forststyrelsens besittning. Den positiva utvecklingen beräknas fortgå.

Den möjlighet som föreslås i propositionen att delvis finansiera anskaffningen av naturskyddsområden med inkomster från Forststyrelsen och med utbytesmark skulle avsevärt förbättra genomförandet av naturskyddsprogram även om man i finansieringen övergår till bruttobudgetering. I den föreslagna lagen understryks, såsom nu, iakttagandet av hållbarhetsprincipen i Forststyrelsens verksamhet. Enligt förslaget skall skyddandet av den biologiska mångfalden och en ändamålsenlig ökning av den som en väsentlig del av den hållbara vården och användningen av naturresurserna beaktas i tillräcklig grad tillsammans med de övriga mål som uppställts för vården, användningen och skyddandet av skogarna

och andra naturresurser. Bevarandet av den biologiska mångfalden skulle fortfarande vara yttre villkor som begränsar all verksamhet inom Forststyrelsen.

I praktiken skall Forststyrelsens miljöförpliktelser beaktas och samordnas med övrig verksamhet med hjälp av den deltagande naturresursplanering som redan nu tillämpas, och i samband med vilket medborgare och intressegrupper hörs i stor utsträckning. Avsikten är att inom de regionala naturresursplaner som hör till planeringssystemet granska Forststyrelsens miljöförpliktelser i förhållande till större regionala helheter, besluta om hur områdena skall skyddas eller användas för rekreation samt fastställa omfattningen av skogsbruket. Avsikten är att i planerna också fördjupa naturresursplaneringen i syfte att säkerställa att levande organismer bevaras och har möjligheter att sprida sig samt att förbättra förutsättningarna för rekreation i samband med skogsbruket. Med hjälp av åtgärdsplanering kommer fattade beslut att preciseras på skogsbeståndsnivå.

5.4. Regionala verkningar

Forststyrelsen är en betydande arbetsgivare. Den har drygt 2 000 anställda arbetstagare och funktionärer. Av dessa är 900 skogsarbetare. Dessutom sysselsätter Forststyrelsen knappt 800 utomstående entreprenörer. Forststyrelsens sysselsättande verkan är således ca 2 800 årsverken.

Av Forststyrelsens personal arbetar knappt 10 procent i Vanda och resten vid Forststyrelsens verksamhetsställen runt om i Finland. Största delen av Forststyrelsens löner (sammanlagt nästan 60 %) betalas till Uleåborgs och Lapplands län.

Forststyrelsens verksamhet har en avsevärd regionalekonomisk verkan. Propositionen kommer inte att ändra Forststyrelsens ställning i detta hänseende.

Enligt propositionen skall Forststyrelsens funktioner samordnas så att samernas rätt att utöva sin kultur på sitt hembygdsområde tryggas liksom även beaktandet av förutsättningar till renskötsel på renskötselområdet enligt renskötsellagen.

I Lappland har befolkningen på basis av speciallagstiftning olika rättigheter att

använda Forststyrelsens områden för fiske och jakt samt renskötsel. I propositionen kommer man inte att röra dessa rättigheter utan de kvarstår som tidigare.

Man kommer inte heller att ändra det som står i 7 § i jaktlagen om rätt att jaga på allmänna vattenområden eller det som står i 8 § i samma lag om kommuninvånarens rätt att jaga på statens områden i hemkommunen.

6. Beredningen av propositionen

Ärendet har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet och Forststyrelsen. I beredningsuppdraget har inte ingått att ompröva grunderna för Forststyrelsens ställning. Under beredningen har man i enlighet med sametingslagen (974/1995) fört förhandlingar med företrädare för sametinget samt hört renbeteslagsföreningen, Finlands naturskyddsförbund rf, Företagarna i Finland rf, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK) och Skogsindustrin rf. Dessutom har man i beredningsskedet i flera repriser förhandlat med justitieministeriet, försvarsministeriet och finansministeriet om lagförslaget samt haft kontakt med företrädare för inrikesministeriet.

Utlåtande om propositionen begärdes av följande instanser:

Justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, miljöministeriet,

konkurrensverket, lantmäteriverket, Forststyrelsen, Skogsbrukets utvecklingscentral, Tapio, Skogsforskningsinstitutet, skogscentralerna i östra Finland (Norra Karelen, Norra Savolax och Södra Savolax), Kainuu skogscentral, Lapplands skogscentral, Norra Österbottens skogscentral, Finlands miljöcentral,

länsstyrelsen i Östra Finlands län, länsstyrelsen i Lapplands län, länsstyrelsen i Uleåborgs län, Södra Savolax landskapskommun, samkommunerna Kainuun liitto, Lapin liitto och Pohjois-

Savon liitto, Enontekis kommun, Enare kommun, Posio kommun, Sodankylä kommun, Utsjoki kommun, Lapplands TE-central,

Kainuu viltvårdsdistrikt, förbundet Koneyrittäjien liitto, Lapplands viltvårdsdistrikt, Liikenne- ja Erityisalojen Työnantajat ry, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Jägarnas centralorganisation,

Skogsindustrin rf, Uleåborgs viltvårdsdistrikt, Norra Savolax viltvårdsdistrikt, Trä- och specialbranschernas förbund rf, Finlands Lastbilsförbund rf, Finlands naturskyddsförbund rf, Företagarna i Finland rf,

Enontekis mantalsnämnd, Enare fiskeområde, Enare mantalsnämnd, organisationerna Lapinkylien

Yhteistyöjärjestö och Lappalaiskulttuuri ja perinneyhdistys, rådet för naturtillgångarna, Forststyrelsens personalorganisationer, Forststyrelsens delegation för Lapplands län, Forststyrelsens regionala delegation för Uleåborgs län, Forststyrelsens delegation för Norra Karelen, Renbeteslagsföreningen, sametinget, Suomen Latu, Suomen Partiolaiset-Finlands Scouter ry,

Suomen porosaamelaiset, Suoma Bozozämit rs och Tunturi-Lapin Kehitys ry.

Till följd av utlåtandena och förhandlingarna har motiveringen till propositionens förhållande till grundlagen preciserats och den ursprungligen planerade rätten för jakt- och fiskeövervakare att förlägga ordningsbot och utfärda strafforder slopats. Förhållandet mellan

affärsverksamheten och de samhällliga förpliktelser som skall beaktas i den har förtydligats. Den operativa skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter har särskilts från affärsverksamheten och i finansieringen av uppgifterna har man helt övergått till bruttobudgetering.

Den hänvisning i sametingets utlåtande till oklarheterna i markägarförhållandena och den utredning gällande detta som pågår har inte beaktats eftersom propositionen inte ändrar den nuvarande situationen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1 §. *Ställning inom förvaltningen* Avsikten är att i paragrafens 1 mom. föreskriva om Forststyrelsens ställning inom förvaltningen. Den kommer inte att ändras. Enligt förslaget är Forststyrelsen ett statligt affärsverk inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. I ärenden som gäller naturskydd leds Forststyrelsen av miljöministeriet.

Med ärenden som gäller naturskydd som hör till miljöministeriets styrning avses i paragrafen förvaltning och skötsel av de natur-skyddsområden som är i Forststyrelsens besittning. Sådana områden är nationalparker och naturreservat som grundats med stöd av lagen om naturskydd och naturvårdslagen, andra skyddade områden samt områden som reserverats för skydd i planer och genom beslut av statsrådet. Avsikten är att miljöministeriet beslutar om mål för den verksamhet som gäller ovan angivna områden och om Forststyrelsens resultatstyrning samt om villkoren för användning av de anslag som anvisats för naturskyddsuppgifter i enlighet med riksdagens beslut. Miljöministeriet fastställer den underhålls- och dispositionsplan som Forststyrelsen gör upp för ödemarker enligt ödemarkslagen.

Avsikten är att i 2 mom. ta in en hänvisningsbestämmelse till lagen om statliga affärsverk. Enligt bestämmelsen skall affärsverkslagen tillämpas på Forststyrelsen om inte annat föranleds av denna lag. Motsvarande bestämmelse ingår i 14 § i gällande lag. Lagförslaget följer huvudsakligen affärsverkslagen.

Enligt motiveringen till affärsverkslagen kan i lagar som gäller enskilda affärsverk avvika från principerna i den allmänna lagen om det finns särskilda skäl därtill. På grund av omfattningen av den statliga jord- och vattengenomen som är i Forststyrelsens besittning och på grund av den samhällliga roll som baserar sig därpå ingår i lagförslaget många bestämmelser som kompletterar och några som avviker från affärsverkslagen. Dessa gäller Forststyrelsens samhällliga förpliktelser (4 och 5 §), offentliga

förvaltningsuppgifter (6, 7, 8, 9, 10 och 11 §), prissättning (15 §), beslutsfattande i fråga om fastighetsförmögenhet (16 §), säkerheter (17 §) och utnämmande av verkställande direktören (19 §). Orsakerna till avvikelserna behandlas i samband med motiveringen till respektive paragraf.

2 §. *Uppgifter*. Avsikten är att i denna paragraf föreskriva om Forststyrelsens allmänna uppgifter. Enligt 1 mom. skall Forststyrelsen vårda, använda och skydda naturresurser och annan egendom som är i dess besittning. I skötseln av sina uppgifter skall Forststyrelsen eftersträva hållbarhet och effektivitet.

Enligt 2 mom. skall Forststyrelsen inom ramen för de samhällliga förpliktelser som föreskrivits den bedriva skogsbruk och annan affärsverksamhet samt sköta de offentliga förvaltningsuppgifter som ålagts den.

Till sitt sakinnehåll motsvarar paragrafen 2 § 1 och 2 mom. i gällande lag. Avsikten är att till paragrafen foga en bestämmelse om affärsverksamhet. I 3 § i lagförslaget föreskrivs särskilt om affärsverksamheten.

Avsikten är att från paragrafen om Forststyrelsens uppgifter avskilja egna lagparagrafer om Forststyrelsens samhällliga förpliktelser om vilka delvis föreskrivs i 2 § i gällande lag. Med samhällliga förpliktelser avses allmänna samhällliga behov och krav som riktas mot Forststyrelsens områden och verksamhet och inom vilka den bedriver affärsverksamhet. Om de samhällliga förpliktelserna föreskrivs i lagförslagens 4 och 5 §.

Med naturresurser i Forststyrelsens besittning avses all jord- och vattengenomen och alla egendomsposter med ekonomiska värden eller naturskyddsvärden som ingår i egendomen, såsom trädbestånd, marksubstanser, vattendrag, strandområden, åsar, berg, kärr och vilda växter. Med annan egendom avses byggnader inklusive lösöre, konstruktioner, vägar, fornminnen, know-how och andra immateriella nyttigheter i Forststyrelsens besittning.

Enligt 1 mom. skall Forststyrelsen i skötseln av sina uppgifter eftersträva hållbarhet och effektivitet. De centrala elementen i fråga om hållbarhet är ekologisk,

ekonomisk och social hållbarhet.

Med ekologisk hållbarhet avses skötsel och användning av statliga skogar och andra naturresurser som är i Forststyrelsens besittning så att deras mångfald, produktivitet, förnybarhet och livskraft bevaras och så att övriga ekosystem inte skadas.

Med ekonomisk hållbarhet avses skötsel och användning av Forststyrelsens skogar och övriga naturresurser så, att den egna eller kommande generationens möjlighet att få inkomster från dem inom ramen för ekologisk hållbarhet inte äventyras med verksamheten.

Med social hållbarhet avses skötsel och användning av Forststyrelsens skogar och övriga naturresurser så att de även i framtiden kan vara till materiell och immateriell nytta för samhällets och olika användargrupperns behov.

För att uppnå hållbarhetsmålen skall Forststyrelsens funktioner planeras och samordnas så att kraven på ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet beaktas enligt den bästa kunskap som står till buds vid tillfället i fråga. Den naturresursplan som Forststyrelsen för närvarande använder är det viktigaste sättet att samordna ovan avsedda mål.

Forststyrelsens verksamhet skall inte vara endast hållbar utan också resultatrik. Kravet på resultat kan anses bli uppfyllt när Forststyrelsen sköter sin uppgift så bra som möjligt med tanke på hela samhällets och medborgarnas behov.

Om Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter föreskrivs i lagförslaget 6 §.

I propositionen ingår inte någon bestämmelse om Forststyrelsens rätt att bedriva verksamhet utomlands. I affärsverkslagen ingår inte heller någon yttrycklig bestämmelse om detta. Den verksamhet som ett affärsverk bedriver utomlands genom dotterbolag regleras i 3 § 1 mom. i affärsverkslagen. Enligt bestämmelsen kan ett affärsverk ha bestämmande inflytande enligt bokföringslagen (1336/1997) i ett inhemskt eller utländskt företag. Sådana företag är dotterföretag till affärsverket. Om värdet av aktierna i ett dotterföretag är betydande eller

om bolagsförhållandet mellan affärsverket och dotterföretaget annars bör betraktas som betydande, behövs enligt 3 § 2 mom. i affärsverkslagen tillstånd av statsrådet för förvärv av aktier i dotterföretaget. Tillstånd behövs också i fråga om motsvarande förvärv av betydande delägarskap även om det inte är ett dotterföretag. Verkställande direktören och styrelsen för affärsverket svarar för att ärenden som gäller betydande bolagisering förs till det styrande ministeriet för övervägande och vidare för behandling av statsrådet.

Enligt motiveringen till affärsverkslagen är det möjligt för ett affärsverk att bedriva verksamhet utomlands endast med den utgångspunkten att det sker i aktiebolagsform och statsrådet alltid beslutar om inledande av en sådan verksamhet. Även riksdagens finansutskott har i det betänkande som det givit med anledning av propositionen om affärsverkslagen fäst uppmärksamhet vid ett affärsverks möjlighet att bedriva verksamhet utomlands (FiUB 31/2002 rd). Enligt finansutskottet bör affärsverken i princip ha Finland som sitt verksamhetsområde. Utskottet har ansett det viktigt att verksamhet som är förknippad med betydande affärsrisker kan vara möjlig bara i aktiebolagsform och att statsrådet alltid skall fatta beslut om sådan verksamhet. Nuvarande affärsverksamhet som bedrivs i liten skala t.ex. i närområdena skulle enligt propositionen vara tillåten genom Forststyrelsens eget beslut.

I affärsverkslagen har inte behandlats ett affärsverks möjligheter att bedriva verksamhet utomlands annat än i form av affärsverksamhet. Detta kan anses innebära att syftet med lagen inte har varit att försätta affärsverk i en ställning som avviker från den övriga förvaltningen med undantag av uppgifter som hänför sig till affärsverksamheten. Affärsverksamhet utomlands skulle vara tillåtet om det inte stör skötseln av uppgifterna i hemlandet. Enligt finansutskottet är inte avsikten med affärsverkslagen att förbjuda t.ex. Forststyrelsens traditionella samarbete inom kalottområdet och inte heller annat närområdessamarbete.

3 §. *Affärsverksamheten.* Det föreslås att i denna paragraf föreskrivs om Forststyrelsens

affärsverksamhet. Utgångspunkten är att Forststyrelsen bedriver affärsverksamhet inom de statliga områden som den besitter med utnyttjande av skogar och andra naturresurser som finns på områdena. Paragrafen är ny och gör Forststyrelsens och dess dotterbolags verksamhetsfält klarare. Syftet med bestämmelsen är dock inte att förbjuda Forststyrelsen att bedriva affärsverksamhet inom området i övrigt.

I propositionen föreslås att Forststyrelsens affärsverksamhet är skogsbruk och annan användning av naturresurser. Förslaget motsvarar den rådande situationen. Forststyrelsens affärsverksamhetsområden är för närvarande skötsel och användning av ekonomiskogor samt marknadsföring och försäljning av virke (Skogsbruk), affärsverksamhet inom turism (Villi Pohjola) planläggning av byggnadsmark, försäljning och uthyrning av tomter samt fastighetsförmedling (Laatum aa) och marktäktsverksamhet (Morenia).

Forststyrelsen har ett egentligt dotterbolag, nämligen Forelia Oy som bedriver produktion av frö och plantor för skogsträd. Dessutom äger Forststyrelsen via företaget Metsähallitus Holding Oy, som ägs av Forststyrelsen, tillsammans med motsvarande skogsorganisation i Österrike företaget Foria-ÖBF Forstmanagement GmbH som erbjuder skogstjänster. Forststyrelsens dotterbolag Forelia Oy har delägarskap i det estniska bolaget Eesti Metsataim som producerar frö och plantor för skogsträd.

4 §. *Samhälleliga förpliktelser.* Avsikten är att i denna paragraf föreskriva om de samhälleliga förpliktelser som avses i 2 § 2 mom. inom ramen för vilka Forststyrelsen bedriver affärsverksamhet. Förpliktelserna kommer att begränsa affärsverksamheten varför de beaktas då Forststyrelsens mål ställs upp.

Enligt 1 mom. skall bevarandet av den biologiska mångfalden och en ändamålsenlig ökning av den vara yttre villkor som begränsar all affärsverksamhet inom Forststyrelsen. Med biologisk mångfald avses varianter av levande organismer i vilket som helst ekosystem eller ekologisk helhet, medräknad även mångfalden inom en art och mellan olika arter samt ekosystemets mångfald. Den biologiska mångfalden skall

som en väsentlig del av den hållbara skötseln och användningen av naturresurserna, tillsammans med de övriga mål som uppställts för skötseln, användningen och skyddandet av skogarna och andra naturresurser, beaktas i tillräcklig grad.

Avsikten är att i 1 mom. föreskriva även om Forststyrelsens skyldighet att i sin verksamhet beakta de krav som användningen av naturen för rekreation ställer. Med dessa krav avses bl.a. att avverkning och förnyelse av skogar och annan markanvändning inom turistområdenas och turiststråkens influenssvär genomförs så att de men som de föranleder i förhållande till landskapsvärden och naturupplevelser blir så små som möjligt. Skyldigheten är ny i lagstiftningen, trots att de krav som den ställer redan hittills har beaktats i den praktiska verksamheten.

Forststyrelsen skall fortfarande beakta de krav som främjande av sysselsättningen ställer. Om Forststyrelsens nuvarande sysselsättningsförpliktelse föreskrivs i 2 § 4 mom. i den gällande lagen. Enligt bestämmelsen sköter Forststyrelsen de uppgifter i anslutning till skötseln av sysselsättningen som åläggs den när servicemålen och målen för den övriga verksamheten samt resultatmålet fastställs. Den föreslagna bestämmelsen kommer inte att ändra innehållet i sysselsättningsförpliktelsen. Med förpliktelsen avses en mjukare sysselsättningspolitik än vanligt särskilt i östra och norra Finland där det också annars uppstår få nya arbetsplatser.

Avsikten är att i 2 mom. föreskriva om Forststyrelsens samhälleliga förpliktelser på samernas hembygdsområde och renskötselområde. Enligt propositionen skall värden, användningen och skyddet av naturresurser i Forststyrelsens besittning inom samernas i sametingslagen avsedda hembygdsområde samordnas så att samerna som ursprungsbefolkning har möjlighet att bevara och utveckla sin kultur enligt sin i grundlagen givna rätt. Till samernas kultur hör även möjligheten att utöva traditionella näringar, såsom renskötsel, jakt och fiske. Det föreslås att förpliktelsen flyttas från förordningen om Forststyrelsen till lagen. Bestämmelsen innebär inte att de rättigheter

som hör samman med idkandet av de nämnda naturnäringsarna tillkommer endast samerna med beaktande av att de redan länge har varit ett inslag i tillvaron för hela lokalbefolkningen i norra Finland. Bestämmelsen medför inte att nuläget förändras.

Om samernas rätt till språklig och kulturell autonomi i sitt hembygdsområde föreskrivs i samlagslagen. Enligt propositionen om Forststyrelsen kommer man inte att röra innehållet i ovan nämnda lag. Således gäller fortfarande den förhandlingsplikt som ingår i 9 § i lagen Forststyrelsen inom samernas hembygdsområde i ärenden som anges i paragrafen. Enligt lag omfattar samernas hembygdsområde Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner samt i Sodankylä kommun området för Lapplands renbeteslag.

Om främjande av de till samerna hörande skoltarnas levnadsförhållanden och utkomstmöjligheter i skoltområdena samt om bevarande och främjande av skoltarnas kultur föreskrivs i skoltlagen. De förpliktelser som i lagen föreskrivs för Forststyrelsen, såsom bestämmelserna om hörande i 56 § i lagen, skall även gälla den Forststyrelse som anges i denna lag.

Det föreslås att till 2 mom. fogas en bestämmelse om Forststyrelsens skyldighet att samordna värden, användningen och skyddandet av naturresurser på det i renskötellagen avsedda renskötseområdet så, att de förpliktelser som föreskrivs i renskötellagen uppfylls. Enligt renskötellagen får mark inom nämnda områden inte användas så att det medför betydande olägenhet för renskötelsen. Överlåtelse och utarrendering av mark inom området får ske endast på det villkor att markägaren eller arrendatorn inte har rätt till ersättning för de skador som renarna orsakar. Enligt 53 § i renskötellagen skall statens myndigheter vid planering av åtgärder som gäller statens marker och väsentligt inverkar på renskötelsen förhandla med företrädare för det berörda renbeteslaget. Förhandlingsplikten gäller Forststyrelsen. Bestämmelsen ökar inte Forststyrelsens förpliktelser mera än vad som anges i renskötellagen.

Beaktande av förpliktelserna i renskötellagen i Forststyrelsens verksamhet

har i praktiken ordnats på renskötseområdet, med undantag av samernas hembygdsområde, genom sam användningsavtal mellan Forststyrelsen och renbeteslagsföreningen.

Det föreslås att i 3 mom. föreskrivs om Forststyrelsens skyldighet att ha beredskap att sköta sina uppgifter även under undantagsförhållanden. Som den största innehavaren av statliga skogar bör Forststyrelsen vara förberedd på att sköta sina uppgifter, bl.a. att för sin del sköta virkesförsörjningen till industrin, med beaktande av de specialförhållanden som råder under undantagsförhållanden. Uppgifter som avses i bestämmelsen är åtminstone att tillsammans med de viktigaste kunderna planera vilka åtgärder som bör vidtas under undantagsförhållanden, och beredskap att sköta uppgifterna enligt de planer som skall göras upp under undantagsförhållanden.

I 4 mom. upprepas den skyldighet som Forststyrelsen enligt räddningslagen har att lämna räddningsmyndigheterna experthjälp när det gäller att bekämpa skogsbränder samt att på eget initiativ ha beredskap att i samråd med räddningsmyndigheterna förebygga och bekämpa skogsbränder på statsägd mark som Forststyrelsen har i sin besittning. Med beredskap avses bl.a. uppgörande av planer för bekämpande av skogsbränder, anskaffning av nödvändig utrustning och underhåll av vägförbindelser som behövs vid bekämpande av skogsbränder.

Enligt affärsverkslagen beslutar ministeriet om målen för affärsverkets tjänster och övriga mål för verksamheten samt om affärsverkets resultatmål och intäktsföringsmål efter att riksdagen i samband med behandlingen av budgeten har godkänt de centrala målen för affärsverkets tjänster och övriga mål för verksamheten. Eftersom iakttagandet av i paragrafen avsedda samhälleliga förpliktelser baserar sig direkt på lag och inte på särskild beställning eller särskilt uppdrag skall verkningarna av förpliktelserna beaktas som en faktor som försämrar Forststyrelsens resultat då målen för tjänsterna och övriga mål för verksamheten ställs upp.

Samordningen av Forststyrelsens affärsverksamhet och övriga uppgifter samt

de samhälleliga förpliktelser som föreslås i denna paragraf förutsätter att förpliktelsernas betydelse granskas regelbundet som en del av resultat- och annan ägarstyrning mellan de berörda ministerierna och Forststyrelsen. Inom Forststyrelsen skall förpliktelserna beaktas i helhetsplaneringen av verksamheten i vilken intressegrupper och medborgare ges möjlighet att delta. Vid planeringen av verksamheten och behandlingen av förpliktelserna skall man se till att den lagstadgade förhandlingsplikten och rätten att bli hörd beaktas.

Även om ingen uttrycklig bestämmelse om det tas in i lagen, förutsätter beaktandet av de samhälleliga förpliktelserna i denna paragraf att bedömningen av dessas konsekvenser ordnas på så sätt att förpliktelsernas ekonomiska verkningar entydigt kan konstateras. Avsikten är att Forststyrelsen skall utveckla och använda mätare för ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet i syfte att bedöma konsekvenserna på det sätt som därom bestäms vid uppställningen av service- och övriga verksamhetsmål. Avsikten är att de ekonomiska verkningarna av de samhälleliga förpliktelser som avses i denna paragraf på behövligt sätt skall behandlas i Forststyrelsens verksamhetsberättelse.

5 §. *Övriga samhälleliga förpliktelser.* Avsikten är att i paragrafen föreskriva om sådana i 2 § 2 mom. avsedda samhälleliga förpliktelser för vilka Forststyrelsen, i fråga om den ekonomiska belastning de medför, får ersättning genom ett budgetanslag. Meningen är att anslaget skall täcka all den olägenhet som uppfyllandet av förpliktelserna medför för Forststyrelsens affärsverksamhet.

Nya lagstadgade skyldigheter är att Forststyrelsen skall beakta forskningens och utbildningens samt försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets markanvändningsbehov. Försvarsmaktens markanvändningsbehov, som är de mest omfattande av dem som avses i paragrafen, avser närmast användning av områden som övnings- och skjutområden inklusive skyddszoner samt som kasern- och depåområden. Forskningens och utbildningens behov hänföra sig närmast till skogsbruket och naturskyddet samt vilt-,

fiskeri- och renhushållningen. Med förpliktelsen avses utöver förnybara naturresurser forskningsbehov som hänför sig till geologisk forskning och utredande samt utnyttjande av geologiska reserver.

Förpliktelserna skulle dock inte vara nya i sak eftersom statliga områden i Forststyrelsens besittning sedan länge har använts för forsknings- och utbildningsverksamhet på basis av avtal mellan Forststyrelsen och de myndigheter och instanser som svarar för verksamheten. Det samma gäller användningen av Forststyrelsens områden för försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets behov. Eftersom försvarsmakten inte har sådana egna områden som behövs och inte heller någon egen organisation för förvaltning och förvärv av markområden, förvärvat Forststyrelsen årligen markområden till ett värde av ca 1,7 miljoner euro som i första hand skall användas till försvarsmaktens behov. Överenskommelse om det årliga målet för markanskaffningen ingås mellan jord- och skogsbruksministeriet och Forststyrelsen i samband med resultatstyrningen. De områden som förvärvats förblir i Forststyrelsens affärsverksamhets ägo och används också inom Forststyrelsens affärsverksamhet. I ett avtal mellan försvarsmakten och Forststyrelsen sägs också att försvarsmakten för de områden som den har till sitt förfogande betalar hyra som är avsedd att motsvara det bortfall som åsamkas Forststyrelsens affärsverksamhet. I samband med att besittningen av de områden som försvarsmakten haft överfördes till Forststyrelsen kom försvarsministeriet, finansministeriet och jord- och skogsbruksministeriet överens om att försvarsministeriets utgiftsram skulle ökas med ett belopp som motsvarar hyran. Avsikten är att dessa principer skall fortgå.

Den ersättningsprincip som hänför sig till förpliktelserna i paragrafen är ny och utgör ett inslag i det slopande av korssubventioneringar som genomsyrar hela propositionen. Avsikten är att den användning av områdena som baserar sig på beställningar av utomstående skall bli mer lönsam och ändamålsenlig samt att insynen i verksamheten skall bli bättre.

På motsvarande sätt som anges i detaljmotiveringen till 4 § bör de aspekter som anknyter till uppfyllandet av de samhällseliga förpliktelsema i denna paragraf regelbundet ses över vid resultatstyrningen och den övriga ägarstyrningen. Till den del förpliktelsema gäller verksamhet som faller utom ramen för de egentliga styrande ministerierna, dvs. jord- och skogsbruksministeriets och miljöministeriets, bör översynen ske i samarbete med dem.

6 §. *Offentliga förvaltningsuppgifter.* Avsikten är att i denna paragraf föreskriva om Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter. Med offentliga förvaltningsuppgifter avses i princip det samma som med myndighetsuppgifter i gällande lag. Forststyrelsen har givits offentliga förvaltningsuppgifter inte bara i detta lagförslag utan också i flera speciallagar. I 2 § 1 mom. i affärsverkslagen hänvisas till ett affärsverks övriga uppgifter.

Med begreppet offentlig förvaltningsuppgift som baserar sig på grundlagen avses en rätt omfattande helhet av förvaltningsuppgifter till vilka hör t.ex. uppgifter som hänför sig till verkställande av lagar, beslutsfattande gällande enskilda personers och sammanslutningars rättigheter, skyldigheter och intressen samt ordnande av offentliga tjänster. De offentliga förvaltningsuppgifter som ålagts Forststyrelsen kommer inte att ändras i sak.

Enligt denna proposition är Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter anskaffning av naturskyddsområden, tillhandahållande av natur- och friluftstjänster, genomförande av vilt- och fiskerihushållningsprojekt, jakt- och fiskeövervakning samt uppgifter som hänför sig till anskaffning och säkerhetsupplagring av frö för skogsträd samt upprätthållande av flottningsanläggningar.

Natur- och friluftstjänster är bland annat byggande och underhåll av sådan serviceutrustning i anslutning till friluftsleder och friluftsliv som genomförs med hjälp av budgetanslag.

Med vilt- och fiskerihushållningsprojekt avses projekt för skötsel av fisk- och viltbeståndet som genomförs med hjälp av budgetanslag. Under innevarande år hör till dessa projekt bland annat uppgifter i anslutning till trygghandet av fortbeståndet för

stammen av skogsvildren samt den allmännyttiga skötseln av fiskevattnen i de konstgjorda sjöarna Lokka och Porttipahta.

Med uppgifter som hänför sig till anskaffning och säkerhetsupplagring av frö för skogsträd avses sådan anskaffning och säkerhetsupplagring av frö för skogsträd som sker i ekonomiskogarna i norra Finland, där fröförsörjningen av skogsträd grundar sig på ett effektivt utnyttjande av de med långa mellanrum återkommande naturliga fröskördarna. Uppgiften gäller inte produktion av frö för skogsträd i fröplantager, vilken äger rum på en marknad där konkurrens råder.

Med jakt- och fiskeövervakning avses tillsyn över efterlevnaden av lagarna på Forststyrelsens vida utbredda och ofta svårtillgängliga områden. Närmare bestämmelser om jakt- och fiskeövervakningen finns i 10 §.

Forststyrelsen har ålagts ett stort antal offentliga förvaltningsuppgifter i speciallagar. Forststyrelsen sköter naturskyddsområden som inrättats med stöd av naturvårdslagarna. Med stöd av naturvårdslagen utfärdar Forststyrelsen ordningsstadgor på naturskyddsområden och med stöd av lagen om friluftsliv ordningsstadgor på statliga strövområden. Enligt ödemarkslagen gör Forststyrelsen upp en underhålls- och dispositionsplan för ödemarksområden som miljöministeriet fastställer. Enligt 55 § i skottlagen är Forststyrelsens naturvårdsområde i norra Lappland en verkställighetsmyndighet som nämns i lagen. De i vattenlagen avsedda uppgifterna är förvaltningsuppgifter som anknyter till avslutande av flottningen.

Forststyrelsen fattar med stöd av naturvårdslagen enskilda förvaltningsbeslut om användningen av naturskyddsområden som gäller bl.a. begränsning av att fritt röra sig på områdena och beviljande av undantag från finansieringsbestämmelsema för områdena.

Andra offentliga förvaltningsuppgifter som gäller Forststyrelsen har utfärdats med stöd av skottlagen, lagen om fiske, terrängtrafiklagen, jaktlagen, lagen om rätt till allmänna vattenområden, lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar, renskötsellagen och

vattenlagen. Uppgifterna gäller den allmänna övervakningen av områden i Forststyrelsens besittning samt fattande av enskilda förvaltningsbeslut som gäller särskilda lagstadgade rättigheter för dem som bedriver naturnäringsar, skoltar samt vissa andra invånare i Lapplands och Uleåborgs län att bedriva renhushållning och andra naturnäringsar på Forststyrelsens områden.

7 §. *Finansiering av offentliga förvaltningsuppgifter* Avsikten är att i denna paragraf föreskriva om finansieringen av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter. Enligt paragrafen kommer de utgifter som föranleds av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter att finansieras helt och hållet enligt principen för bruttobudgetering med anslag som tas in i statsbudgeten, och den nuvarande korssubventionering som ingår i finansieringen slopas. Det är fråga om finansiering genom anslag som beviljas i statsbudgeten, och på den tillämpas lagen om statsbudgeten (423/1988) och motsvarande förordning (143/1992). Dessutom kan för finansieringen användas smärre inkomster som inflyter från skötseln av uppgifterna. Dessa inkomster består närmast av sådan uthyrning av stugor på skyddsområden som inte skadar syftet med skyddandet av området och av därtill anslutna ersättningar för ved och avfallshantering samt fisketillstånd.

Övergången till bruttobudgetering innebär inte att man för förvärv av områden, där huvudansvaret är hos lokala miljöcentraler, inte får använda statlig fastighetsförmögenhet, utan avsikten är att tidigare praxis skall fortsätta i enlighet med fattade principbeslut. Förvärvet skulle närmast rikta sig till av statsrådet beslutade naturskyddsprogram, Natura-2000 nätet och områden som hör till METSO-åtgärdsprogrammet. Bruttobudgeteringen innebär dock att värdet på den fastighetsförmögenhet som används som utbytesmark vid förvärvet och inkomsterna av försäljningen behandlas som inkomster i statsbudgeten och att ett motsvarande anslag anvisas under miljöministeriets huvudtitel för förvärv av naturskyddsområden.

Till de utgifter som skall finansieras hör också de kostnader som Forststyrelsen har på

grund av förvärvsverksamheten.

När det gäller offentliga förvaltningsuppgifter ändrar bestämmelsen den nuvarande, delvis på nettobudgetering baserade finansieringspraxis som grundar sig på 5 § 2 mom. och 7 § i den gällande lagen.

Forststyrelsens rätt att använda statlig fastighetsförmögenhet i dess besittning för att finansiera förvärv av naturskyddsområden grundar sig på bestämmelserna i den allmänna lagen om rätten att överlåta statlig fastighetsförmögenhet (973/2002).

Som förutsättningar för överlåtelse av statlig fastighetsförmögenhet anges i 4 § i lagen bl.a. ekonomisk ändamålsenlighet eller något annat särskilt skäl samt att det inte finns grundad anledning att behålla förmögenheten i statens ägo. Enligt paragrafens 3 mom. får fast egendom som är belägen i en strandzon endast av vägande skäl överlåtas för privat användning som fritidsbostad eller för fritidsbebyggelse. Av den fastighetsförmögenhet som är i Forststyrelsens besittning och som använts för förvärv av naturskyddsområden har andelen mark inom strandzoner årligen varit i storleksklassen en tredjedel. I lagens motivering anges att förvärv av naturskyddsområden utgör en grund som motsvarar förutsättningarna för överlåtelse.

Statlig fastighetsförmögenhet som är i Forststyrelsens besittning har fr.o.m. år 1994 använts för förvärv av naturskyddsområden. Mer omfattande beslut om användning av fastighetsförmögenhet för förvärv av naturskyddsområden har fattats genom statsrådets finanspolitiska ministerutskotts beslut om finansiering av naturskyddsprogram från år 1996 och senast genom statsrådets principbeslut om genomförande av programmet för bevarande av biodiversiteten i skogarna i södra Finland (METSO) från år 2002. Enligt statsrådets principbeslut skall användningen av fastighetsförmögenhet för förvärv av naturskyddsområden fortgå fram till år 2014.

Värdet av den statliga fastighetsförmögenhet som under de senaste åren använts för förvärv av naturskyddsområden har uppgått till närmare 15 miljoner euro per år.

Enligt 13 § 1 mom. i affärsverkslagen skall affärsverket bokföra den verksamhet som inte hör till affärsverksamheten särskilt och

upprätta ett särskilt bokslut. Bestämmelsen är ägnad att trygga insynen i Forststyrelsens verksamhet vid skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter.

8 §. *Organisering av offentliga förvaltningsuppgifter.* Avsikten är att i 1 mom. föreskriva om hur skötseln av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter skall ordnas. Enligt paragrafen skall de offentliga förvaltningsuppgifterna organiseras till en enhet som är skild från affärsverksamheten, dvs. till en enhet för offentliga förvaltningsuppgifter, vars chef är naturtjänstdirektören. Bestämmelser om utnämning och uppsägning av naturtjänstdirektören utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning utfärdas också bestämmelser om naturtjänstdirektörens behörighetsvillkor.

Enligt 2 mom. sköter naturtjänstdirektören under jord- och skogsbruksministeriets och miljöministeriets styrning och övervakning de uppgifter i anslutning till de offentliga förvaltningsuppgifterna som inte enligt denna lag ankommer på styrelsen och verkställande direktören. Bestämmelser om styrelsens och verkställande direktörens befogenhet ingår i 10 § i lagförslaget. Naturtjänstdirektören godkänner och undertecknar vid sidan av styrelsen det särskilda bokslut som avses i 13 § 1 mom. i affärsverkslagen.

Forststyrelsens nuvarande naturskyddsenhet och myndighetsenhet slås samman. Sammanslagningen är administrativ och innebär endast att skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter vid Forststyrelsen förenklas. Miljöministeriets och jord- och skogsbruksministeriets uppgifter kommer inte att ändras. Avsikten är att miljöministeriet fortfarande svarar för styrningen och övervakningen av de ärenden som gäller naturskydd som avses i denna lag och för beredningen av budgeten i anslutning till dem och att jord- och skogsbruksministeriet svarar för motsvarande uppgifter som hänför sig till fiske, jakt och viltvård samt renhushållning.

9 §. *Beslutanderätt i offentliga förvaltningsuppgifter.* Enligt 1 mom. skall sådana förvaltningsärenden som hänför sig till offentliga förvaltningsuppgifter avgöras av naturtjänstdirektören, som verkar som

chef för enheten i fråga. Beslutanderätten omfattar också myndighetsärenden som gäller enheten för offentliga förvaltningsuppgifter, bl.a. ärenden som gäller utnämning av tjänstemän, avlöning och disciplin. Beslutanderätten omfattar det egentliga beslutsfattandet och dessutom föredragande av ärenden och beredande av dem för beslutsfattandet samt ordnande av övervakning av verksamheten. Dessa hör inte till styrelsens och verkställande direktörens befogenhet. Organisationen skulle motsvara den nuvarande med den ändringen att naturskyddsenheten och myndighetsenheten som enligt gällande lag är två skilda enheter sammanslås till en enda enhet.

Beslutanderätten skall gälla Forststyrelsens rätt att fastställa ordningsstadgan för naturskyddsområden som enligt naturskyddslagen hör till Forststyrelsen och enskilda förvaltningsbeslut som hänför sig till naturskyddsområden, såsom begränsningar av rätten att färdas, undantag från fridlysningsbestämmelserna och begränsning av renbetesgången, fastställande av ordningsstadgan för statens friluftsområde enligt lagen om friluftsliv samt sådana enskilda förvaltningsärenden som enligt de i 6 § 2 punkten i lagförslaget nämnda lagarna har givits Forststyrelsen för avgörande.

Sådana förvaltningsbeslut gäller bl.a. rätt som enligt 12 § i lagen om fiske beviljas personer som är stadigvarande bosatta i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner att avgiftsfritt fiska på statens vattenområde samt tillstånd och samtycke som enligt skoltlagen beviljas skoltar och tillstånd enligt lagen om finansiering av renhushållning och naturnärings- och renskötselagen att använda statens jord- och vatteneigendom, bl.a. rätt att placera en bas som betjänar fiske, jakt eller renhushållning och att bygga renskiljningsgårderna på statliga områden i Forststyrelsens besittning samt att ta ved, byggnadsvirke och annat virke för husbehov. Beslutanderätten gäller också andra förvaltningsärenden som hänför sig till de i 6 § avsedda uppgifterna.

Med enskilt förvaltningsärende som avses i 1 mom. avses inte det tillstånd som Forststyrelsen ger i egenskap av markinnehavare att använda statliga områden

i dess besittning till jakt, tillstånd som Forststyrelsen beviljar med stöd av lagen om fiske att bedriva fiske på statliga områden som den förvaltar, med undantag av i 12 § i lagen om fiske avsedda fisketillstånd, och inte heller tillstånd som beviljas med stöd av terrängtrafiklagen att röra sig med motordrivet fordon på statliga områden i Forststyrelsens besittning. I rättsligt hänseende kan fiske- och jakttillstånd samt terrängtrafikstillstånd jämföras med en privat markägares rätt att enligt lagen om fiske, jaktlagen och terrängtrafiklagen besluta om användningen av sitt område. Vid Forststyrelsen hör tillstånden till uppgifterna inom affärsverksamheten. Tillstånden är inte förvaltningsbeslut i vilka ändring kan sökas genom besvär.

Genom bestämmelsen klargörs den lagtolkning som baserar sig på högsta förvaltningsdomstolens beslut (HFD 27.10.1997 liggare 2704), enligt vilken jakttillstånd som utfärdas av Forststyrelsen ansågs som förvaltningsbeslut. I fråga om terrängtrafikstillstånd har justitiekanslern i sitt avgörande (523/1/01) fäst uppmärksamhet vid att tillståndets juridiska karaktär lämnar rum för tolkning.

Man kommer inte heller att ändra vad som föreskrivs i 6 kap. i jaktlagen och i jaktförordningen (666/1993) om ordnande av jakt på statens område eller det som står i 7 § i jaktlagen om rätt att jaga på allmänna vattenområden eller i 8 § i samma lag om kommuninvånarens rätt att fritt jaga på statens områden. Avsikten är att dessa bestämmelser på samma sätt som tidigare gäller Forststyrelsen då den beviljar tillstånd som baserar sig på dess ägarbesittning att använda statliga områden i dess besittning till jakt.

Enligt 2 mom. får naturtjänstdirektören överföra sin beslutanderätt, med undantag av fastställande av ordningsstadgor för naturskyddsområden eller statliga friluftsområden, till en annan tjänsteman inom Forststyrelsen. Möjligheten att överföra beslutanderätten är motiverad med tanke på typen av beslut och den lokalkännedom som dessa kräver. Beslutet att överföra beslutanderätten skall fattas skriftligen till en namngiven person och i beslutet skall exakt definieras vad det gäller.

De allmänna procedurbestämmelserna om

skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter gäller även affärsverk på det sätt som föreskrivs i bestämmelserna om deras tillämpningsområde. Av den anledningen är det inte nödvändigt att ta in egna bestämmelser om detta i lagförslaget. Ovan nämnda gäller förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och samiska språklagen (1086/2003).

10 §. *Styrning och övervakning av offentliga förvaltningsuppgifter.* Bestämmelserna om styrningen av ett affärsverks verksamhet ingår i affärsverkslagen. Eftersom de gäller endast affärsverksamhet, föreslås att i paragrafen tas in bestämmelser om styrning och övervakning av offentliga förvaltningsuppgifter som hör till Forststyrelsen.

Enligt 1 mom. skall jord- och skogsbruksministeriet samt miljöministeriet för sina verksamhetsområdens del styra och övervaka skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter vid Forststyrelsen. Avsikten är att styrningen sker främst genom resultatstyrning och annan ägarstyrning och beredningen av verksamhets- och ekonomiplaner samt budgeten med beaktande av lagen och förordningen om statsbudgeten. Till styrningen hör dessutom den utnämnings- och uppsägningsbefogenhet som chefen för enheten för offentliga förvaltningsuppgifter har samt andra tjänstemannarättsliga ärenden som hör till honom på ministerienivå.

Övervakningen innebär för sin del att ovan nämnda ministerier för sina verksamhetsområdens del skall iakttä effektiviteten och ändamålsenligheten vid skötseln av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter samt övervaka verksamhetens laglighet och som högre myndighet behandla klagomål som hänförs sig till lagligheten.

För tryggande av en effektiv och ändamålsenlig verksamhet inom hela Forststyrelsen samt för utnyttjande av den synergieffekt som erhålls från uppgiftshelheter är det viktigt att styrelsen och verkställande direktören deltar i styrningen och övervakningen av offentliga förvaltningsuppgifter på en allmän nivå.

Enligt 2 mom. skall Forststyrelsens styrelse då det gäller offentliga förvaltningsuppgifter sköta sådana uppgifter som anges i 10 § 1 mom. och 2 mom. 1, 2, och 7 punkten i affärsverkslagen. Enligt bestämmelserna skall styrelsen bl.a. leda och övervaka affärsverkets verksamhet, ha hand om affärsverkets förvaltning och se till att verksamheten ordnas på behörigt sätt samt särskilt att affärsverket sköts enligt riksdagens och övriga myndigheters beslut och att tillsynen över bokföringen och medelsförvaltningen är ordnad på behörigt sätt.

I fråga om den ovan avsedda styrnings- och övervakningsuppgiften preciseras styrelsens befogenheter i lagförslaget så, att befogenheterna endast gäller den allmänna styrningen och övervakningen av offentliga förvaltningsuppgifter. Avsikten är att styrelsen till denna del närmast följer att verksamheten är ordnad på behörigt sätt samt att den överensstämmer med lagar och beslut.

Enligt affärsverkslagen skall styrelsen göra framställning om budgetförslag för affärsverket och ett förslag till mål för affärsverkets tjänster för det följande året, besluta om riktlinjerna för utvecklandet av verksamheten och upprätta affärsverkets bokslut och verksamhetsberättelse. Enligt lagförslaget fattar styrelsen beslut om dessa ärenden när den fått ett förslag av enheten för offentliga förvaltningsuppgifter.

I 3 mom. bestäms om den verkställande direktörens uppgifter i anslutning till de offentliga förvaltningsuppgifterna. Enligt sagda paragraf skall verkställande direktören bl.a. leda och utveckla affärsverkets verksamhet och se till att bokföringen och medelsförvaltningen är lagenligt ordnade. Enligt lagförslaget skall verkställande direktören inom ramen för ministeriernas och styrningens styrning leda skötseln av de offentliga förvaltningsuppgifterna på ett allmänt plan.

11 §. *Jakt- och fiskeövervakning.* Avsikten är att i denna paragraf föreskriva om rätt för vissa tjänstemän vid Forststyrelsen att övervaka att i paragrafen nämnda lagar iakttas på statens områden i Forststyrelsens besittning. Som i 1 mom. avsedda jakt- och fiskeövervakare får tjänstgöra sådana

tjänstemän vid Forststyrelsen som inrikesministeriet har beviljat i 8 § 1 och 2 mom. i polislagen (493/1995) avsedda särskilda polisbefogenheter och rätt till summarisk förundersökning enligt 44 § i förundersökningslagen (449/1987) i de fall som avses i de bestämmelser som nämns i lagen. Avsikten är att befogenheterna är individuella och i de beslut av inrikesministeriet som gäller dem skall alltid preciserat nämnas de befogenheter i polislagen som beslutet gäller.

Det föreslås att i 1 mom. föreskrivs uttömmande om de gärningar som enligt lagen är straffbara och som jakt- och fiskeövervakningen gäller. Befogenheterna kan beviljas endast sådana tjänstemän som anställda vid Forststyrelsen till vilkas befattningsbeskrivning hör övervakning av lagar som hänför sig till jakt, fiske, terrängtrafik, naturskydd och till dessa nära ansluten verksamhet. Avsikten är att föreskriva om behörighetsvillkoren för de tjänstemän som sköter uppgifterna genom en statsrådsförordning om Forststyrelsen med beaktande av de särskilda krav som uppgifternas natur ställer. Det är inte fråga om någon ny uppgift trots att det inte finns någon bestämmelse om den i gällande lag. Av dem som för närvarande sköter jakt- och fiskeövervakningen har en del polisutbildning.

Det kan inte anses ändamålsenligt att förundersökning som kräver omfattande undersökningsåtgärder ges i uppdrag åt Forststyrelsens tjänstemän. Därför föreslås att i 2 mom. föreskrivs att Forststyrelsen i sådana fall bara skall se till att nödvändiga åtgärder vidtas för verkställande av förundersökningen, såsom utredning av den misstänktes identitet, kartläggning av händelseförloppet, uppletning av eventuella vittnen och andra liknande åtgärder som, när de vidtas på plats, underlättar polisens förundersökning, och att ärendet överförs till vederbörande förundersökningsmyndighet. Forststyrelsen skall inte heller ha rätt att kalla någon till särskilt förhör, utan i dessa fall, alldeles som i samband med misstanke om brott i övrigt, skall ärendet överföras till behörig undersökningsmyndighet.

På grund av jakt- och fiskeövervakningsuppgiftens exceptionella natur

är det viktigt att de befogenheter som hör till uppgiften noggrant iakttas och att saken alltid i oklara fall överförs till polismyndigheterna. Det bör fästas särskild uppmärksamhet vid övervakning av skötseln av uppgiften både vid Forststyrelsens och i det styrande ministeriets verksamhet.

12 §. *Ansvar vid skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter.* Det föreslås att i denna paragraf för klarhetens skull tas in en bestämmelse om ansvar för ersättande av skada som uppstått vid skötseln av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter. Enligt paragrafen gäller om ansvar vad som särskilt föreskrivs om ersättande av skada som uppstått under tjänsteansvar.

Enligt 118 § i grundlagen svarar en tjänsteman för att hans eller hennes ämbetsåtgärder är lagliga. Ansvaret täcker även sådana beslut i ett kollegialt organ som tjänstemannen i egenskap av medlem av organet har biträtt. En föredragande som inte har reserverat sig mot beslutet svarar för det som har beslutats på föredragningen. Genom att föreskriva särskilt hänvisas samtidigt till 64 § 2 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994) i vilket ingår bestämmelser som begränsar en tjänstemans ansvar vid åtgärder i samband med arbetstvister och till de bestämmelser i skadeståndslagen (412/1974) som gäller tjänstemäns ansvar. Den föreslagna bestämmelsen skall gälla inte bara Forststyrelsens tjänstemän utan också Forststyrelsens styrelse och verkställande direktör då dessa sköter offentliga förvaltningsuppgifter som hör till deras uppdrag.

13 §. *Ändringssökande.* Enligt paragrafen förblir sökandet av ändring i Forststyrelsens beslut oförändrat. Enligt 61 § 2 mom. i naturvårdslagen får besvär över beslut som Forststyrelsen har givit med stöd av naturvårdslagen anföras hos behörig förvaltningsdomstol. Sådana beslut är bl.a. fastställande av ordningsstadga för naturskyddsområde (20 §), beviljande av undantag från fridlysningsbestämmelser (15 §) samt beslut av Forststyrelsen som gäller begränsningar av rätten att färdas (18 §) och renbetesgången på naturskyddsområden (14.3 §). Vilken förvaltningsdomstol som är behörig avgörs i enlighet med 12 § 2 mom. i

förvaltningsprocesslagen. I det nämnda momentet föreskrivs bland annat att besvär över beslut av en sådan myndighet vars verksamhetsområde omfattar hela landet skall anföras hos den förvaltningsdomstol vars domkrets beslutet huvudsakligen hänför sig till på grund att största delen av ett område eller en fastighet som avses i beslutet ligger inom domkretsen.

Besvär över andra beslut av Forststyrelsen skall anföras hos landsbygdsnäringsarnas besvärsnämnd i enlighet med 1 mom. i lagen om landsbygdsnäringsarnas besvärsnämnd (1203/1992). Sådana beslut är i synnerhet förvaltningsbeslut som ges i enlighet med de i 6 § 2 punkten i lagförslaget angivna lagarna och övriga beslut i anslutning till de i 6 § avsedda offentliga förvaltningsuppgifterna.

Även om det föreslagna systemet med två fullföljdsinstanser inte kan anses vara ändamålsenlig till alla delar, talar det faktum att de angelägenheter som i förslaget tilldelas landsbygdsnäringsarnas besvärsnämnd är särpräglade och kräver särskild sakkunskap för lösningen. Nämnden behandlar för närvarande största delen av de överklaganden som hänför sig till landsbygdsnäringsarna och har långvarig erfarenhet av detta.

Det skulle vara ändamålsenligast att utveckla systemet för sökande av ändring i Forststyrelsens beslut i samband med att landsbygdsnäringsarnas besvärsnämnds ställning som en del av domstolssystemet eventuellt omprövas.

Dessutom får ändring i Forststyrelsens beslut sökas på basis av speciallagstiftning i ärenden som hänför sig till lagarnas tillämpningsområde. Som exempel kan nämnas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, lagen om offentlig upphandling och statstjänstemannalagen.

Ändring genom besvär kan inte sökas i något annat beslut av Forststyrelsen än sådant som kan anses som förvaltningsärende. Ändring får inte sökas i beslut som Forststyrelsens fattar om affärsverksamheten eller i egenskap av innehavare av statens mark. Ändring kan således inte sökas i beslut som gäller virkesförsäljning, överlåtelse, anskaffning eller uthyrning av mark eller tillstånd enligt

terrängtrafiklagen att föra motordrivet fordon på statliga områden i Forststyrelsens besittning. Till sökande av ändring enligt lagen hör inte heller allmänna tillstånd enligt lagen om fiske och jaktlagen att bedriva fiske och jakt på Forststyrelsens område.

14 §. *Egendom som är avsedd för offentliga förvaltningsuppgifter.* Vid sidan av affärsverksamheten har Forststyrelsen också andra betydande uppgifter, offentliga förvaltningsuppgifter, till vilka det hänvisas i 2 § 1 mom. i lagen om statliga affärsverk, samt egendom som behövs för skötseln av dessa uppgifter.

När ett affärsverk inleder sin verksamhet skall statsrådet, enligt 14 § i lagen om statliga affärsverk, med stöd av ett bemyndigande som riksdagen gett i samband med behandlingen av statsbudgeten besluta om vilken statlig egendom som skall överföras i affärsverkets besittning samt om vilken del av egendomen som skall antecknas som affärsverkets grundkapital, som övrigt eget kapital eller som given på lånevillkor.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs om begreppet egendom som är avsedd för offentliga förvaltningsuppgifter. Den centrala delen av Forststyrelsens egendom som är avsedd för offentliga förvaltningsuppgifter utgörs av naturskyddsområden, nationalparker och ödemarker. Till egendom som är avsedd för offentliga förvaltningsuppgifter skulle fortfarande höra de skyddade naturtyper som avses i 29 § i naturvårdslagen och förekomstplatserna för de i 47 § avsedda arter som kräver särskilt skydd efter det att den regionala miljöcentralen genom beslut som den har fattat med stöd av 30 och 47 § har bestämt områdenas gränser och delgivit ägarna och innehavarna av områdena beslutet.

Till den egendom som är avsedd för offentliga förvaltningsuppgifter hör dessutom områden som omfattas av skyddsprogram som förverkligas på basis av naturskyddslagen och som fastställts av statsrådet, områden som skall skyddas enligt internationella fördrag som är bindande för Finland, områden som avsatts som skyddsområden i fastställda planer och områden som förvärvats för skyddsändamål samt annan egendom som behövs för skötseln av Forststyrelsens offentliga

förvaltningsuppgifter och som det besluts om genom statsrådets beslut angående Forststyrelsens balansräkning.

Den egendom som är avsedd för offentliga förvaltningsuppgifter hör till Forststyrelsens övriga egna kapital, på vilket det inte ställs några krav på avkastning. Enligt 4 § 3 mom. i lagen om statens affärsverk kan det övriga egna kapitalet överföras till grundkapitalet som är underkastat avkastningskrav. Enligt 14 § 2 mom. i lagen om statliga affärsverk skall riksdagen fatta beslut om ändringar i grundkapitalet. Det skall inte genom enskilda riksdagsbeslut vara möjligt att genomföra ändringar som gäller grundkapital, utan sådana ändringar förutsätter därtill att lagarna om skyddsområden och statsrådets beslut om skyddsprogram skall ändras. Ovan konstaterade skulle trygga att lagstadgade skyddsområden och övriga områden som är reserverade för skyddsändamål och som hör till egendom som är avsedd för offentliga förvaltningsuppgifter inte heller är underkastade avkastningskrav inom affärsverket.

Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i sak de bestämmelser som ingår i 6 § i den gällande lagen och i 8 § i förordningen om Forststyrelsen.

15 § *Prissättning.* Paragrafen innehåller de viktigaste bestämmelserna om prissättningen av Forststyrelsens produkter och tjänster. Dessutom finns det bestämmelser om avgiftsfrihet i flera speciallagar. Genom denna bestämmelse har man inte för avsikt att ingripa i dem.

Enligt 1 mom. skall produkter och tjänster som hör till Forststyrelsens affärsverksamhet i huvudsak prissättas enligt företagsekonomiska principer. Denna prissättning gäller framför allt skötseln och användningen av ekonomiskogar samt även största delen av de övriga prestationer och tjänster som tillhandahålls inom ramarna för affärsverksamheten. Denna princip, som också framgår av lagen om statliga affärsverk, tas in i lagen för att alla Forststyrelsens prissättningsgrunder skall framgå så tydligt som möjligt av samma bestämmelse, liksom de gör i gällande lag.

I 2 mom. bestäms om undantag från principen om prissättning enligt företagsekonomiska grunder.

Enligt 1 punkten har invånarna i städerna

Kemi, Rovaniemi och Torneå rätt att inom de områden som anvisas av Forststyrelsen bedriva jakt för en avgift som motsvarar självkostnadsvärdet, om denna är lägre än den avgift som fastställts enligt företagsekonomiska principer. Bestämmelsen motsvarar den bestämmelse som ingår i 9 § 1 mom. 1 punkten i förordningen om Forststyrelsen (1525/ 1993) och som tagits in i förordningen med stöd av 8 § i jaktlagen. Enligt nämnda bestämmelse i jaktlagen har var och en som har hemort i en kommun som hör till Lapplands län eller hemort i Kajana, Hyrynsalmi, Kuhmo, Kuusamo, Paltamo, Pudasjärvi, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi, Taivalkoski, Vaala eller Vuolijoki kommun rätt att i sin hemkommun jaga på områden som tillhör staten. Eftersom staten inte i städerna Kemi, Rovaniemi eller Torneå innehar områden som lämpar sig för jakt, har invånarna i dessa städer genom förordning ställts i en jämlik ställning med invånarna i kommunerna i norra Finland. Avsikten är inte att genom bestämmelsen ingripa i vad som i jaktlagen och jaktförordningen bestäms om jakt i övrigt. Så behövs också i fortsättningen tillstånd av jaktvårdsdistriktet t.ex. för jakt på hjortdjur, och jakt på björn kan ske bara inom ramen för ett kvotförfarande.

Grundlagens krav på att medborgarna skall behandlas jämlikt kan anses förutsätta att de medborgare som bor i norra Finland behandlas jämlikt i det aktuella ärendet. För invånarna i norra Finland utgör rätten att fritt jaga inom statens mark- och vattenområden traditionellt sett en viktig fritidssysselsättning och rekreativmöjlighet. Därför är det motiverat att nuvarande praxis skall gälla fortsättningsvis.

I 2 mom. 2 punkten bestäms om kommuninvånarnas rätt att avgiftsfritt använda områden som hör till deras hemkommun men som är i Forststyrelsens besittning för sådan terrängtrafik som avses i terrängtrafiklagen.

Syftet med terrängtrafiklagen är att förebygga skador som användningen av motordrivna fordon i terräng och på snöskoterleder kan orsaka naturen och den övriga miljön, naturnäringsarna eller allmänt rekreativbruk eller något annat allmänt intresse, samt att främja trafiksäkerheten. För

förebyggande av olägenheter och främjande av trafiksäkerheten skall man också iaktta vad som bestäms någon annanstans i lag. Markägaren eller markinnehavaren ger tillstånd till körning med motordrivna fordon i terräng.

Den föreslagna bestämmelsen gäller områden i alla Finlands kommuner där det finns statlig mark som är i Forststyrelsens besittning. Den är av betydelse särskilt när det gäller fri användning av snöskoterleder. Bestämmelsens betydelse är störst i Lappland och i östra Finland där det statliga markägandet är mest omfattande och avstånden långa.

Bestämmelsen motsvarar den bestämmelse som för närvarande ingår i 9 § 2 mom. 9 punkten i förordningen om Forststyrelsen.

De ovan avsedda undantagsbestämmelserna hör till området för lagstiftningen och flyttas därför från förordningen till lagen.

Deras ekonomiska inverkan på Forststyrelsens resultat är så liten att det inte är ändamålsenligt att ta in något särskilt anslag för detta i budgeten. Avsikten är dock att Forststyrelsen följer de ekonomiska verkningarna av den prissättning som avses i 1 mom. och vid behov rapporterar om dem på behövligt sätt i verksamhetsberättelsen.

Enligt 3 mom. skall lagen om grunderna för avgifter till staten följas i fråga om avgifter för prestationerna i anslutning till Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter, beslutsfattandet om dem och sökandet av ändring i dem. Detta innebär att t.ex. den allmänna rådgivning och information som avses i den gällande förordningen om Forststyrelsen skall vara avgiftsfri när den endast orsakar obetydliga kostnader. Sådan sedvanlig användning av Forststyrelsens serviceutrustning som grundar sig på allemansrätten skall också vara avgiftsfri. Utgångspunkten är att användning av serviceutrustning för utövande av affärsverksamhet skall, när det är fråga om mera omfattande användning än sådan som grundar sig på allemansrätten, i princip prissättas i enlighet med företagsekonomiska principer, med beaktande av konkurrensrättsliga synpunkter och kraven på jämlik behandling av företagare.

De bestämmelser om prissättning av Forststyrelsens prestationer och tjänster som avses i denna paragraf inverkar inte på vad som bestäms om prissättning någon annanstans i lag eller på vad som genom domstolsbeslut bestäms om lokalbefolkningens rättigheter eller på vad som avtalats med Forststyrelsen. Bestämmelserna påverkar inte rättigheterna för skoltar enligt skoltlagen, rättigheterna för dem som idkar naturnärningar enligt lagen om finansiering av renhushållning och naturnärningar, rättigheterna enligt renskötellagen, kommuninvånarnas fria jakträtt enligt jaktlagen eller jakträtten på allmänna vattenområden eller de principer för prissättning som anges i 47 § 2 mom. i jaktlagen. Bestämmelserna inverkar inte heller på vad som i lagen om fiske bestäms om rätten för personer som bor stadigvarande i Enontekis, Enare eller Utsjoki kommuner att avgiftsfritt bedriva fiske på vattenområden som är i Forststyrelsens besittning.

16 §. *Beslut som gäller fastighetsförmögenhet.* Avsikten är att i denna paragraf föreskriva om beslutsfattande gällande vissa besittningsöverföringar. Enligt 14 § 2 mom. i lagen om statliga affärsverk skall när egendom överförs från statens budgetekonomi i ett affärsverks besittning eller när egendom överförs från ett affärsverks besittning till statens budgetekonomi beslut om överföringen fattas och balansräkningen uppgöras på samma sätt som då ett affärsverk inleder sin verksamhet. Enligt 1 mom. i nämnda paragraf i affärsverkslagen beslutar statsrådet om överföringen.

I Forststyrelsens besittning överförs årligen hundratals fastigheter. Områden som erhållits genom besittningsöverföringar har huvudsakligen varit skyddsområden eller utbytesmark eller områden som behövs för genomförande av skyddsprogram, och med medel som erhållits av dem har anskaffats skyddsområden. På skyddsområden ställs inget krav på avkastning och det är inte heller fråga om en sådan egendom som skulle inverka på Forststyrelsens grundkapital.

Bland objekt som varit föremål för överföring av besittning finns bl.a. timmerkojor som tagits ur bruk, patrull-,

bastu- och ekonomibyggnader, skjutbanor och gamla grunder för banområden, som har ringa värde. Beslut om besittningsöverföring fattas numera av jord- och skogsbruksministeriet eller miljöministeriet då det gäller områden som är i dess besittning. Överföringarna har genomförts på villkor som övrigt eget kapital ställer.

På grund av det stora antal områden som överförs i Forststyrelsens besittning och deras ofta ringa värde föreslås det att i paragrafens 1 mom. föreskrivs att när sådana enskilda fastighetsförmögenhetsobjekt eller fastighetsförmögenhetskomplex vilkas värde är högst fem miljoner euro överförs i Forststyrelsens besittning eller från Forststyrelsen till statens budgetekonomi fattar jord- och skogsbruksministeriet beslut i ärendet och då det är fråga om överföring av fastighetsförmögenhet för genomförande av naturskydd miljöministeriet. Med besittningsöverföring av fastighetsförmögenhet som hänför sig till genomförande av naturskydd avses besittningsöverföring av områden som avses i 6 § 2 mom. i naturvårdsförordningen och av utbytesmark som behövs för genomförande av naturskyddsprogram. Överföringarna redovisas som en ökning eller minskning av annat eget kapital eller som givna på lånevillkor.

Avsikten är att i 2 mom. föreskriva om beslut som gäller besittningsöverföring av fastighetsförmögenhet när överföringen sker mellan Forststyrelsen och ett annat statligt affärsverk. Enligt förslaget skall på besittningsöverföring tillämpas vad i lagen om rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet (973/2002) föreskrivs om överlåtelse av fastighetsförmögenhet. Enligt 6 § 1 mom. i nämnda lag fattar statsrådet beslut om överlåtelse. I de fall då fastighetsförmögenhetens gängse pris är högst fem miljoner euro beslutar affärsverket enligt 2 mom. i nämnda paragraf om överlåtelsen.

Det föreslås att i 3 mom. tas in en bestämmelse om hur bestämmanderätten vid Forststyrelsen skall ordnas när det gäller förvärv, överlåtelse och utarrendering av fastighetsförmögenhet. Enligt 10 § 2 mom. 10 punkten i affärsverkslagen skall styrelsen besluta om förvärv av fastighetsförmögenhet

till affärsverket samt, så som anges i lagen om rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet, besluta om överlåtelse av statlig fastighetsförmögenhet och utarrendering av statens jordegendom. Enligt bestämmelsen skall Forststyrelsens styrelse besluta om varje enskilt förvärv av fastighetsförmögenhet samt, inom ramen för lagen om rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet, om överlåtelse och utarrendering.

Forststyrelsen fattar årligen ett stort antal beslut om förvärv, överlåtelse och utarrendering av fastighetsförmögenhet. Besluten gäller ofta områden som inte har något stort värde. Därför är det inte ändamålsenligt att ärendena alltid avgörs av styrelsen.

I bestämmelsen föreslås att styrelsen skall bemyndigas att besluta hur beslutanderätten i fråga om fastighetsförmögenhet skall ordnas inom Forststyrelsen. Det är meningen att styrelsen alltjämt skall ha befogenhet att avgöra alla fastighetsärenden som representerar ett betydande värde samt sådana ärenden som det är ändamålsenligt att Forststyrelsens högsta organ beslutar om eftersom de är av principiell karaktär.

Styrelsens bemyndigande att vidta beslutanderättsarrangemang gäller endast ärenden som med stöd av den allmänna lag som gäller rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet hör till ett affärsverks behörighet. Enligt 6 § 2 mom. i den nämnda lagen kan ett affärsverk besluta om överlåtelser i de fall då fastighetsförmögenhetens gängse pris är högst fem miljoner euro. I lagens 9 § regleras förutsättningarna för den utarrenderingsrätt som ett affärsverk kan besluta om. Enligt bestämmelsen kan affärsverket självt besluta om utarrendering av jordegendom, det gängse värdet på den jordegendom som skall arrenderas ut är högst tio miljoner euro eller om det gängse värdet på den jordegendom som skall arrenderas ut är högst fem miljoner euro och arrendetiden är högst 30 år eller om utarrenderingen inte är av principiellt stor betydelse.

Bestämmelsen gäller också överlåtelse och utarrendering av fastighetsförmögenhet till ett annat statligt affärsverk.

Det föreslås att 4 mom. utgör en

specialbestämmelse om överlåtelse av sådan egendom till vilken försvarsmakten har nyttjanderätt. Enligt bestämmelsen får överlåtelsen inte ske genom beslut av Forststyrelsen eller jord- och skogsbruksministeriet utan försvarsministeriets medgivande om inte statsrådet i enskilda fall beslutar något annat. Avsikten med bestämmelsen är att säkerställa försvarsmaktens möjligheter att använda statliga områden i Forststyrelsens besittning till försvarsbehov.

Avsikten är att fastighetsförmögenhet som avses i denna paragraf överförs direkt från den överlåtande myndighetens eller inrättningens balansräkning till Forststyrelsens balansräkning och antecknas enligt beslut av den myndighet som beslutar om överlåtelsen.

17 §. *Säkerheter.* Det föreslås att i 1 mom. ingår bestämmelser om Forststyrelsens rätt att använda säkerheter i affärsverksamheten. Rätten att använda säkerhet skall inte vara allmän utan begränsas till särskilda situationer som anges i lagen och till situationer där givande av säkerhet baserar sig på krav som konkurrensneutralitet ställer.

I affärsverkslagen ingår inte några bestämmelser om affärsverks rätt att använda säkerhet för sin verksamhet. Det beror på att staten i sista hand svarar för affärsverkets verksamhet. Till Forststyrelsens verksamhet hänför sig dock vissa speciella situationer på grund av vilka Forststyrelsen bör få rätt att använda säkerhet.

Dessa situationer gäller för det första tagning av marksubstans enligt marktäcktslagen (555/1981) där kommunen i egenskap av tillståndsmyndighet kan bestämma att sökanden innan substansen tas skall ställa säkerhet att tillståndsvillkoren uppfylls. Villkoren kan gälla bl.a. begränsning av det område där substanser tas, iståndsättning av området efter tagningen samt skyddande av trädbestånd och växtlighet.

En annan grupp bildar de säkerheter som krävs av beställare eller entreprenör i de allmänna avtalsvillkoren för parter i byggnadsentreprenader. Om Forststyrelsen i en sådan situation inte kan ställa säkerhet kan det hindra den från att delta i anbudstävlan, vilket skulle begränsa möjligheten att bedriva

affärsverksamhet. Om man inte kan kräva säkerhet vid upphandling som beställts av ett offentligt samfund kan det enligt lagen om offentlig upphandling leda till käromål mot beställaren för gynnande av konkurrent i strid mot lagen.

Den tredje situationen där ställande av säkerhet kan komma i fråga är behov som hänför sig till produktutveckling. Deltagande i förädlingsprocesser t.ex. i marksubstans- och tomtköp kan leda till tryck på ställande av säkerhet både då det gäller beställare och leverantör.

Enligt 2 mom. kan närmare bestämmelser om användning och typen av säkerheter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt en bestämmelse i 3 mom. svarar endast Forststyrelsen för ansvaret för de säkerheter som avses i denna paragraf. Genom bestämmelsen slopas till denna del statens allmänna ansvar som baserar sig på 6 § i affärsverkslagen.

18 §. *Personal.* I denna paragraf föreskrivs om typen av anställningsförhållande för Forststyrelsens personal. Personalen skall i regel stå i arbetsavtalsförhållande. Men vid Forststyrelsen kan även finnas personal i tjänsteförhållande. Tjänsteförhållande kan närmast komma i fråga bara då personen i fråga sköter offentliga förvaltningsuppgifter till vilka hör utövande av offentlig makt. Som exempel kan nämnas chefen och föredragande för den enhet som sköter offentliga förvaltningsuppgifter som avses i 8 § i lagförslaget. En person som sköter jakt- och fiskeövervakningsuppgifter enligt 10 § i lagförslaget skall också stå i tjänsteförhållande.

Enligt statstjänstemannalagen utfärdas bestämmelser om inrättande, indragning och ändring av tjänster genom förordning. Om inte om behörighetsvillkoren för en tjänst har föreskrivits genom lag kan om dessa enligt statstjänstemannalagen föreskrivas genom förordning av statsrådet.

19 §. *Utnämmande av verkställande direktören.* I denna paragraf föreslås att verkställande direktören för Forststyrelsen utnämns och sägs upp av statsrådet. Bestämmelsen avviker från 10 § 2 mom. 3 punkten i affärsverkslagen, enligt vilken verkställande direktören för ett affärsverk utnämns och sägs upp av verkets styrelse.

Bestämmelsen motsvarar gällande lag, enligt vilken det är statsrådets uppgift att utnämna verkställande direktören för Forststyrelsen.

Det är motiverat att rätten att utnämna verkställande direktören ordnas annorlunda än vad som föreskrivs i affärsverkslagen på grund av den samhälleliga betydelse som Forststyrelsens uppgifter har. Nämda faktorer bidrar till att understryka vikten av den samhällspolitiska styrning som riktas mot Forststyrelsens verksamhet.

Enligt affärsverkslagen är ett affärsverks viktigaste organ styrelsen som utnämns av statsrådet. Ifall Forststyrelsens styrelse skulle utnämna verkställande direktören för Forststyrelsen skulle det kunna försvaga verksamhetsförutsättningarna för de styrande ministerierna, vilket inte är förenligt med motiveringen till affärsverkslagen eftersom där understryks det styrande ministeriets betydelse. Man kan dock påverka förutsättningarna för styrningen genom arrangemang som gäller verkställande direktörens utnämningsbehörighet, med beaktande av att verkställande direktörens ställning som en central aktör vid ledning och utveckling av affärsverket bibehålls i enlighet med affärsverkslagen.

Före utnämningen skall jord- och skogsbruksministeriet be om utlåtande av miljöministeriet som svarar för styrningen av ärenden som hör till naturskyddet.

Med undantag av arrangemang som gäller utnämnings- och uppsägningsbehörighet kommer verkställande direktörens ställning bland annat som organ som fungerar under styrelsens ledning och tillsyn att stämma överens med affärsverkslagen.

20 §. *Delegationer.* Det föreslås att i denna paragraf föreskrivs om regionala delegationer som är verksamma i anslutning till Forststyrelsen. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll huvudsakligen 13 § i gällande lag. Dess formulering preciseras genom att termen "tryggande" ändras till "beaktande av", eftersom Forststyrelsen i sin verksamhet knappast har möjlighet att trygga den lokala befolkningens ställning. Som en ny uppgift för delegationerna föreslås främjande av samordningen av funktionerna.

Delegationerna kvarstår som samarbetsorgan mellan lokalbefolkningen och Forststyrelsen särskilt i östra och norra

Finland. De ger bl.a. utlåtanden och tar initiativ för sina verksamhetsområdets del i ärenden som hänför sig till Forststyrelsens verksamhet. För närvarande finns det tre delegationer i olika landskap, dvs. en i Lappland, en i Norra Österbotten och Kajanaland samt en i Norra Karelen.

Syftet med bestämmelsen är att främja den möjlighet som nämns i 20 § 2 mom. i grundlagen för var och en att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön.

Närmare bestämmelser om delegationernas uppgifter, sammansättning, mandat och tillsättande utfärdas genom förordning av statsrådet.

21 §. *Närmare bestämmelser.* I paragrafen ingår sedvanliga bestämmelser om verkställigheten. Närmare bestämmelser om verkställighet av lagen utfärdas genom förordning av statsrådet.

22 §. *Ikraftträdande.* I paragrafen ingår bestämmelser om den nya lagens ikraftträdande och de föreskrifter som skall upphävas på grund av den. Enligt affärsverkslagen skall lagen om Forststyrelsen ha ändrats så att den motsvarar affärsverkslagen från och med ingången av 2005. Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 januari 2005 och genom den upphävs lagen den 17 december 1993 om Forststyrelsen (1169/1993) jämte ändringar. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter kan vidtas innan lagen träder i kraft.

23 §. *Övergångsbestämmelser.* Enligt paragrafens 1 mom. skall uppgifter som tilldelats den Forststyrelse som anges i den lag som upphävs genom lag eller förordning eller med stöd av dem samt de rättigheter och förpliktelser som hör till den överföras på den Forststyrelse som avses i denna lag när lagen träder i kraft. Bestämmelsen innebär även att de uppgifter som Forststyrelsens naturvårdsområde i norra Lappland enligt 55 § i skoltlagen och 46 § i skolförordningen har och som hänför sig verkställigheten av skoltlagen överförs till den Forststyrelse som anges i denna lag. I praktiken innebär detta att uppgifterna överförs till enheten för offentliga förvaltningsuppgifter vid Forststyrelsen och bort från Forststyrelsens naturvårdsområde i norra Lappland som grundats på basis av förvaltningsbeslut.

Enligt 2 mom. i paragrafen skall tjänsten

som verkställande direktör och tjänsterna som chef för naturskyddsenheten och myndighetsenheten vid Forststyrelsen dras in utan uppsägning när denna lag träder i kraft.

Enligt paragrafens 3 mom. överförs verkställande direktören för Forststyrelsen när denna lag träder i kraft till tjänsten som verkställande direktör för Forststyrelsen enligt affärsverkslagen och naturskyddschefen till tjänsten som chef för enheten för offentliga förvaltningsuppgifter enligt denna lag. Innehavare av tjänsten som chef för den myndighetsenhet som dras in liksom även övrig personal i tjänsteförhållande och arbetsavtalsförhållande övergår i tjänst hos den Forststyrelse som avses i denna lag samt bibehåller sina rättigheter och har samma skyldigheter som i det tidigare anställningsförhållandet med undantag av anställningsförhållandets natur. Enligt 5 § 1 mom. i statstjänstemannalagen kan en tjänst som inte är vakant överföras till ett annat ämbetsverk endast med tjänstemannens samtycke. På grund härav föreslås att i paragrafen föreskrivs att en tjänstemans samtycke inte behövs för överföring av en tjänst.

Enligt paragrafens 4 mom. skall den direktion som tillsatts enligt den lag som upphävs fortsätta som Forststyrelsens styrelse enligt affärsverkslagen till utgången av sin ursprungliga mandattid.

2. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställighet av lagen utfärdas genom förordning av statsrådet. Det föreslås att i förordningen ingår närmare bestämmelser om bl.a. styrelsens sammansättning, uppgifter och beslutsfattande, delegationerna samt om naturtjänstdirektören och vissa andra tjänster vid Forststyrelsen.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2005.

4. Förhållandet till grundlagen

Enligt förslaget skall Forststyrelsen

fortfarande ha offentliga förvaltningsuppgifter. Eftersom Forststyrelsen är ett affärsverk och inte en myndighet, har det nedan utretts om givandet av offentliga förvaltningsuppgifter uppfyller i grundlagen föreskrivna krav.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

De offentliga förvaltningsuppgifter som enligt propositionen skall kvarstå vid Forststyrelsen och om vilka föreskrivs i övrig lagstiftning kan indelas i uppgifter som hänför sig till naturskydd och andra offentliga förvaltningsuppgifter.

Offentliga förvaltningsuppgifter inom naturskyddet

De av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter som hänför sig till naturskydd baserar sig på naturvårdslagen, med undantag av förvärv av naturskyddsområden, vilken uppgift åläggs Forststyrelsen genom denna proposition. Av de uppgifter som anges i naturvårdslagen kan den viktigaste anses vara den som ingår i 20 §, enligt vilken Forststyrelsen har rätt att fastställa ordningsstadgor för naturskyddsområden, i vilka utfärdas nödvändiga bestämmelser för besökare, inbegripet eventuella begränsningar av rätten att röra sig fritt, för bevarande av reservatets naturskyddsvärden. Enligt 60 § i naturvårdslagen har en tjänsteman som ansvarar för naturskyddet vid Forststyrelsen rätt att omhänderta jakt-, insamlings- eller andra redskap, som använts eller som uppenbarligen är avsedda att användas i strid med de stadganden eller bestämmelser som skall iakttas på naturskyddsområdet. Samma rätt till omhändertagande gäller djur som olovligen fångats eller växter som olovligen tagits i ett naturskyddsområde.

På basis av erfarenhet kan det anses som en ändamålsenlig form då det gäller förvaltning

av statens jord- och vattenegendom att ge naturskyddsuppgifter till Forststyrelsen. Den utgör en bra utgångspunkt för samordning av kraven på ekologisk, ekonomisk, social och kulturell hållbarhet då det gäller användningen av statliga områden i Forststyrelsens besittning på det mest ändamålsenliga sättet med tanke på hela samhället. Den är ekonomiskt sett lönsam för staten eftersom man med den har kunnat undvika överlappande kostnader på grund av parallella organisationer.

Det faktum att skogsbruksuppgifter och naturskyddsuppgifter har funnits inom samma organisation har haft en balanserande verkan på motstridigheterna mellan den ekonomiska verksamheten och skyddet. Användningen av statlig fastighetsförmögenhet i Forststyrelsens besittning till finansiering av genomförandet av skyddsprojekt har utgjort ett betydande tilläggsanslag, som bidragit till att markägarna snabbare fått ersättning för de marker som binds av skyddsprogram. Enligt propositionen är avsikten att fortsätta att använda fastighetsförmögenhet för anskaffning av naturskyddsområden, dock så att man övergår till bruttobudgetering. Det krav på ändamålsenlighet som anges i grundlagen verkar bli uppfyllt då det gäller naturskyddsuppgifter.

Forststyrelsens naturskyddsuppgifter tangerar många grundläggande fri- och rättigheter. I allmänhet kan de anses främja genomförandet av principen om miljöansvar, som enligt grundlagen hör till alla. Det att markägarna snabbare får ersättning hänför sig indirekt till genomförande av egendomsskydd. De bestämmelser i ordningsstadgor som begränsar rätten att röra sig fritt på skyddsområden liksom ingripande i individuell frihet och egendomsskydd vid omhändertagandet av jakt-, insamlings- eller andra redskap kan ur grundlagens synvinkel anses godtagbara med beaktande av begränsningarnas naturskyddssyfte och få ingripanden.

Forststyrelsens rätt att fastställa ordningsstadgor på naturskyddsområden bör granskas även med tanke på rätten att utfärda rättsnormer som regleras i grundlagen. Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan republikens president, statsrådet och

ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller någon annan lag. Enligt 2 mom. i lagrummet kan även andra myndigheter bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning.

Ordningsstadgor för naturskyddsområden kan dock inte anses såsom utfärdande av rättsnormer utan som regionalt begränsade förvaltningsbeslut som är överklagbara. Det visar även grundlagsutskottets utlåtandepraxis, enligt vilket en myndighet genom lag kan bemyndigas att utfärda rörelse- och vistelseförbud på ett geografiskt avgränsat område (se t.ex. GrUU 11/2001 rd, 21/1997 rd och 70/2002 rd). Bedömning av huruvida de grundläggande fri- och rättigheterna får begränsas kommer således i Forststyrelsens fall an på de allmänna förutsättningarna att begränsa de grundläggande fri- och rättigheter. Härvid bör särskilt fästas uppmärksamhet vid kraven att genom lag föreskriva om begränsningarna och begränsningarnas exakthet och noggranna avgränsning samt begränsningarnas godtagbarhet och proportionalitet. Forststyrelsens på naturvårdslagen baserade befogenheter att utfärda ordningsstadgor på naturskyddsområden verkar inte stå i strid mot godtagbart begränsande av de grundläggande fri- och rättigheterna.

Avsikten är att utfärdandet av ordningsstadgor och behandlingen av övriga offentliga förvaltningsuppgifter vid Forststyrelsen hör till enheten för offentliga förvaltningsuppgifter som är skild från affärsverksamheten. Chefen för enheten för offentliga förvaltningsuppgifter har från affärsverkets ledning oberoende rätt att fastställa ordningsstadgor och avgöra enskilda förvaltningsärenden. Det föreslås att chefen för offentliga förvaltningsuppgifter och föredragandena står i tjänsteförhållande. Vid behandlingen av ärenden skall förvaltningslagen och andra allmänna bestämmelser om förvaltningsverksamhet iakttas. I beslut, inklusive ordningsstadgor, kan sökas ändring genom besvär. Vidare konstateras att offentliga förvaltningsuppgifter finansieras enligt

bruttobudgeteringsprincipen med anslag som anvisas i budgeten, vilket ökar insynen i verksamheten enligt affärsverklagen. Dessutom hör styrningen och övervakningen av verksamheten och ekonomin vid enheten för offentliga förvaltningsuppgifter till vederbörande ministerium. På dessa grunder anser regeringen att utfärdande av uppgifter inte kan stå i strid mot det som i 124 § i grundlagen föreskrivs om givande av offentliga förvaltningsuppgifter till andra än myndigheter.

Övriga offentliga förvaltningsuppgifter

Utöver naturskyddsuppgifter har Forststyrelsen givits offentliga förvaltningsuppgifter i flera speciallagar. Dessa är lagen om fiske, skotlagen, terrängtrafiklagen, jaktlagen, räddningslagen, renskötsellagen, lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar, lagen om friluftsliv, vattenlagen och lagen om rätt till allmänna vattenområden. Uppgifterna är å ena sidan typiska förvaltningsuppgifter som t.ex. flottningsadministrativa uppgifter enligt vattenlagen som gäller närmast nödvändiga förvaltningsåtgärder i samband med upphörande av flottning. Å andra sidan innebär uppgifterna utfärdande av tillstånd enligt lag bl.a. för dem som bedriver renhushållning och andra naturnäringsar att använda områden i Forststyrelsens besittning.

Med stöd av lagen om friluftsliv fastställer Forststyrelsen ordningsstadgor för statliga strövområden, enligt vilka närmare bestämmelser för användning av strövområdena utfärdas. De grundläggande bestämmelserna om användning av strövområden ingår i lagen om friluftsliv. Enligt lagen skall inom strövområde skogsbruk, jakt och fiske ävensom annat nyttjande av jord- eller vattenområde ordnas så, att friluftslivets behov i tillräcklig utsträckning blir tillgodosedda. Inom renskötselområdet skall särskild uppmärksamhet ägnas åt att renskötseln inte väsentligt försvåras. Genom bestämmelser i ordningsstadgor får man inte försvåra den lokala befolkningens levnadsmöjligheter.

De här angivna uppgifterna är nära anknutna till förvaltning av statens områden

och kräver god lokalkännedom. Att dessa hör till den som har områdena i sin besittning, dvs. Forststyrelsen, kan anses ändamålsenligt.

Främst på grund av sin förvaltningsnatur och då de beviljar förmåner kommer uppgifterna knappast att ha verkningar som sträcker sig till grundläggande fri- och rättigheter med undantag för samerna, som har i 17 § 3 mom. i grundlagen angiven rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. För genomförande av denna bestämmelse som gäller grundläggande fri- och rättigheter föreslås att i propositionen tas in en bestämmelse enligt vilken vården, användningen och skyddet av sådana naturresurser inom samernas hembygdsområde i Forststyrelsens besittning som avses i sametingslagen (974/1995) skall samordnas så att förutsättningarna för utövandet av samekultur tryggas. I motiveringen till propositionen hänvisas dessutom till den förhandlingsplikt som nämns i sametingslagen och den skyldighet att höra invånarna i ärenden som gäller dem som nämns i skollagen. Avsikten är dessutom att i lagförslaget hänvisa till skyldigheten att iaktta samiska språklagen (1086/2003) i behandlingen av offentliga förvaltningsärenden.

På basis av det ovan nämnda och med beaktande av vad som tidigare har sagts i samband med fastställande av ordningsstadgor för naturskyddsområde kan anses att skötseln av ifrågavarande offentliga förvaltningsuppgifter vid Forststyrelsen inte hotar grundläggande fri- och rättigheter och inte annars heller står i strid mot 124 § i grundlagen.

Jakt- och fiskeövervakning

Enligt propositionen skall Forststyrelsen utöva jakt- och fiskeövervakning på statens områden i dess besittning. Jakt- och fiskeövervakning innebär att man ser till att de som rör sig på vidsträckta och ofta svårt åtkomliga statliga områden i Forststyrelsens besittning följer lagarna. Om jakt- och fiskeövervakningsuppgiften föreskrivs i 6 och 10 § i lagförslaget.

Enligt förslaget kan en utnämnd tjänsteman vid Forststyrelsen beviljas i 8 § 1 och 2 mom.

i polislagen (493/1995) avsedda särskilda polisbefogenheter för övervakning av att bestämmelserna i de lagar som närmare nämns i lagförslaget iakttas och rätt till summarisk förundersökning enligt 44 § i förundersökningslagen (449/1987). Rätt att utfärda särskilda polisbefogenheter som avses i polislagen har inrikesministeriet. Enligt lagförslaget skall inrikesministeriet i sitt beslut om utfärdande av befogenheter nämna de befogenheter i polislagen som beslutet gäller.

Forststyrelsen har redan sedan gammalt bedrivit jakt- och fiskeövervakning. Sedan 2001 har jakt- och fiskeövervakarna funnits vid naturskydds enheten, som är skild från affärsverksamheten, och arbetat under ledning och övervakning av enhetens chef. Jakt- och fiskeövervakningen har baserat sig på den uppgift som riksdagen årligen med stöd av lagen om Forststyrelsen ger samt de särskilda polisbefogenheter som inrikesministeriet med stöd av polislagen ger en utnämnd tjänsteman vid Forststyrelsen.

Det föreslås att jakt- och fiskeövervakningsuppgiften ges Forststyrelsen genom lag, enligt vad grundlagen förutsätter i fråga om offentliga förvaltningsuppgifter. Med beaktande av storleken av områdena i Forststyrelsens besittning och den nödvändiga lokalkännedom och annan specialkännedom som krävs i skötseln av uppgiften kan man anse det ändamålsenligt att jakt- och fiskeövervakningen ges områdenas innehavarorganisation. Inrikesministeriet anser att det lönar sig att fortsätta med detta arrangemang bl.a. på grund av knappa resurser inom polisväsendet. Det verkar som om det krav på ändamålsenlighet vid ordnande av uppgiften som ställs i grundlagen uppfylls.

Befogenheter som enligt polislagen ges jakt- och fiskeövervakare kan beröra vissa grundläggande fri- och rättigheter som anges i grundlagen, såsom rätten att fritt röra sig samt integritetsskydd och egendomsskydd. De hänför sig också till principen om miljöansvar i grundlagen. Med beaktande av att jakt- och fiskeövervakares befogenheter är noggrant begränsade i lagen och att skötseln av uppgiften kan medföra inte bara eventuella ingrepp i grundläggande fri- och

rättigheter utan också ha drag som hänför sig till främjande av skyddandet av naturen och dess mångfald kan man anse att arrangemanget inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna eller rättsskyddet. Rättsskyddet befrämjas för sin del även av att jakt- och fiskeövervakare i tjänsteförhållande arbetar skilt från affärsverksamheten vid enheten för offentliga förvaltningsuppgifter under ledning och övervakning av dess chef.

Kravet på god förvaltning förutsätter att jakt- och fiskeövervakares behörighet definieras på det sätt som uppgifternas natur kräver och att behövlig uppmärksamhet fästs vid utbildning av jakt- och fiskeövervakare. En saklig skötsel av jakt- och fiskeövervakningsuppgifterna kräver dessutom tillräcklig övervakning av verksamheten på ministerienivå.

Avsikten är att fortfarande vid förvärv av naturskyddsområden, som enligt motiveringen i propositionen föreslås som en uppgift för Forststyrelsen, använda inkomsterna från försäljning av statlig fastighetsförmögenhet i Forststyrelsens besittning och att använda egendomen i fråga som utbytesmark.

Enligt 84 § 4 mom. i grundlagen utfärdas bestämmelser om de allmänna grunderna för statliga affärsverks verksamhet och ekonomi genom lag. Till grunderna för verksamheten hör enligt motiveringen till lagen bl.a. de viktigaste befogenheterna. Forststyrelsen rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet för skötseln av sin lagstadgade uppgift kan anses som ett ärende som enligt grundlagen hör till grunderna för verksamheten och ekonomin, om vilka skall utfärdas bestämmelser genom lag, särskilt med beaktande av att förfarandet kommer att vara

av bestående natur. Fastighetsförmögenhet i Forststyrelsens besittning har använts för anskaffning av naturskyddsområden sedan 1994 och avsikten är att fortsätta denna praxis enligt statsrådets principbeslut om tryggande av mångfalden i skogarna i södra Finland (METSÖ) fram till utgången av 2014.

Under de senaste åren har värdet av den fastighetsförmögenhet som använts till förvärv av naturskyddsområden varit cirka 15 miljoner euro per år.

I gällande lag ingår en särskild bestämmelse om användning av sådan fastighetsförmögenhet som är i Forststyrelsens besittning för förvärv av naturskyddsområden (5 § 2 mom.), men i den föreskrivs dock endast om riksdagens beslut om godkännande av målen för användning av fastighetsförmögenheten. I det utlåtande (24/1993 vp) som riksdagens grundlagsutskott gav om regeringens proposition med förslag till lagen (RP 257/1993 rd) påpekades att godkännande av målen inte i sig innebär tillstånd till överlåtelse.

I propositionen utgår man från att den allmänna lagen om rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet uppfyller grundlagens krav på reglering genom lag, med beaktande av att det i motiven till lagen hänvisas till förvärv av naturskyddsområden som en grund som motsvarar förutsättningarna för överlåtelse.

Eftersom propositionen på många punkter tangerar grundlagen, anser regeringen det vara önskvärt att begära grundlagsutskottets utlåtande om propositionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om Forststyrelsen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Ställning inom förvaltningen

Forststyrelsen är ett statligt affärsverk inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. I ärenden som gäller naturskydd leds Forststyrelsen av miljöministeriet.

På Forststyrelsen tillämpas lagen om statliga affärsverk (1185/2002), nedan affärsverkslagen, om inte annat föreskrivs i denna lag.

2 §

Uppgifter

Forststyrelsen skall vårda, använda och skydda naturresurser och annan egendom som är i dess besittning. Forststyrelsen skall bedriva en hållbar och resultatrik verksamhet.

Forststyrelsen skall bedriva affärsverksamhet inom ramen för de samhälleliga förpliktelser som ålagts den i denna lag och sköta offentliga förvaltningsuppgifter.

3 §

Affärsverksamheten

Forststyrelsen bedriver affärsverksamhet inom områdena skogsbruk och annan användning av naturresurser samt produkter och tjänster som hänför sig därtill.

4 §

Allmänna samhälleliga förpliktelser

Som en väsentlig del av den hållbara vården och användningen av naturresurserna skall Forststyrelsen i tillräcklig grad beakta skyddet och en ändamålsenlig ökning av den biologiska mångfalden tillsammans med de övriga mål som uppställts för vården, användningen och skyddandet av skogarna och andra naturresurser. Forststyrelsen skall dessutom beakta de krav som användningen av naturen för rekreation samt främjandet av sysselsättningen ställer.

Vården, användningen och skyddandet av naturresurser i Forststyrelsens besittning inom samernas i sametingslagen (974/1995) avsedda hembygdsområde skall samordnas så, att förutsättningarna för utövande av samekultur tryggas, och inom det i renskötellagen (848/1990) avsedda renskötseområdet så, att de förpliktelser som föreskrivs i renskötellagen uppfylls.

Forststyrelsen skall vara beredd att sköta sina uppgifter även under undantagstillstånd på det sätt som jord- och skogsbruksministeriet och, i fråga om försvarsfastigheter, försvarsministeriet bestämmer. Forststyrelsen skall dessutom följa försvarsministeriets säkerhetsföreskrifter i fråga om försvarsfastigheter och dessa fastigheters lokalservice.

Forststyrelsen skall lämna

räddningsmyndigheterna experthjälp när det gäller att bekämpa skogsbränder och på eget initiativ ha beredskap att i samråd med räddningsmyndigheterna förebygga och bekämpa skogsbränder på statsägd mark som Forststyrelsen har i sin besittning.

5 §

Övriga samhällliga förpliktelser

Forststyrelsen skall i sin verksamhet beakta forskningens, utbildningens, försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets markanvändningsbehov.

6 §

Offentliga förvaltningsuppgifter

Forststyrelsen har följande offentliga förvaltningsuppgifter:

1) naturskyddsuppgifter som föreskrivs i naturvårdslagen (1096/1996) och i lagar om naturskyddsområden som grundats med stöd av den och lagen om naturskydd (71/1923) samt förvärv av naturskyddsområden,

2) de uppgifter om vilka föreskrivs i ödemarkslagen (62/1991), lagen om fiske (286/1982), skottlagen (253/1995), terrängtrafiklagen (670/1991), jaktlagen (615/1993), lagen om rätt till allmänna vattenområden (204/1966), räddningslagen (468/2003), renskötsellagen (848/1990), lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar (45/2000), lagen om friluftsliv (606/1973) och vattenlagen (264/1961),

3) tillhandahållande av natur- och friluftstjänster,

4) genomförande av vilt- och fiskerihushållningsprojekt,

5) jakt- och fiskeövervakning,

6) uppgifter som hänför sig till anskaffning och säkerhetsupplagring av frö för skogsträd, samt

7) uppgifter som hänför sig till flottning.

7 §

Finansiering av offentliga förvaltningsuppgifter

Skötseln av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter finansieras med anslag som särskilt anvisas i statsbudgeten.

8 §

Organisering av offentliga förvaltningsuppgifter

För skötseln av de offentliga förvaltningsuppgifter som avses i 6 § finns vid Forststyrelsen en särskild enhet för offentliga förvaltningsuppgifter, vars chef är naturtjänstdirektören. Bestämmelser om utnämning och uppsägning av naturtjänstdirektören utfärdas genom förordning av statsrådet.

Naturtjänstdirektören sköter de uppgifter som hänför sig till de offentliga förvaltningsuppgifterna som inte enligt 10 § i denna lag ankommer på styrelsen och verkställande direktören. Naturtjänstdirektören godkänner och undertecknar vid sidan av styrelsen det särskilda bokslut som avses i 13 § 1 mom. i affärsverkslagen.

9 §

Beslutanderätt i offentliga förvaltningsuppgifter

Naturtjänstdirektören avgör förvaltningsärenden som hänför sig till de i 6 § avsedda offentliga förvaltningsuppgifterna och myndighetsärenden som gäller enheten för offentliga förvaltningsuppgifter. Som ett avgörande i ett förvaltningsärende, i vilket ett förvaltningsbeslut fattas, betraktas inte det tillstånd enligt 4 § i terrängtrafiklagen, 5 § i lagen om fiske och 6 § i jaktlagen att använda ett område som är i Forststyrelsens besittning för det ändamål som avses i lagarna i fråga.

Med undantag av fastställande av ordningsstadga för ett naturskyddsområde eller ett strövområde får naturtjänstdirektören skriftligt överföra den till honom eller henne enligt denna paragraf hörande beslutanderätten till en annan tjänsteman

inom enheten för offentliga förvaltningsuppgifter.

Förvaltningsbeslut som avses i denna paragraf fattas på föredragning.

10 §

Styrning och övervakning av offentliga förvaltningsuppgifter

Med avvikelse från vad som bestäms i 8 § i affärsverkslagen skall jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet för sitt verksamhetsområdes del styra och övervaka skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter som hör till Forststyrelsen på det sätt som särskilt föreskrivs om styrning och övervakning av ämbetsverks och inrättingars verksamhet.

Inom ramen för de i 1 mom. nämnda ministeriernas styrning och övervakning skall Forststyrelsens styrelse

1) sörja för den allmänna styrningen och övervakningen av skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter,

2) sörja för att uppgifterna sköts i enlighet med riksdagens och andra myndigheters beslut och föreskrifter och för att bokföringen och övervakningen av medelsförvaltningen i anslutning till offentliga förvaltningsuppgifter har ordnats på behörigt sätt, samt

3) sedan den fått förslaget av enheten för offentliga förvaltningsuppgifter fatta beslut i ärenden som anges i 10 § 2 mom. 1, 2 och 7 punkten i affärsverkslagen.

Inom ramen för de i 1 mom. nämnda ministeriernas samt styrelsens styrning och övervakning skall Forststyrelsens verkställande direktör ansvara för den allmänna ledningen och utvecklingen av skötseln av de offentliga förvaltningsuppgifter som ankommer på Forststyrelsen samt för sin del sörja för att den särskilda bokföring som avses i 13 § 1 mom. i affärsverkslagen är lagenlig och att den medelsförvaltning som gäller skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter är ordnad på ett tillförlitligt sätt.

11 §

Jakt- och fiskeövervakning

En tjänsteman vid den i 8 § 1 mom. nämnda enheten som av inrikesministeriet har beviljats särskilda polisbefogenheter enligt 8 § 1 och 2 mom. i polislagen (493/1995) och rätt till summarisk förundersökning enligt 44 § i förundersökningslagen (449/1987) (*jakt- och fiskeövervakare*), får övervaka att bestämmelserna iakttas och utföra förundersökning av brott inom sin befogenhet (*jakt- och fiskeövervakning*) på statliga områden i Forststyrelsens besittning i de fall som anges nedan:

1) strafflagen (39/1889): 17 kap. 15 § (lindrigt djurskyddsbrott), 28 kap. 10 § (olovlig fångst) och 11 § (besittningsintrång), 35 kap. 3 § (lindrig skadegörelse), 48 kap. 3 § 1 och 4 mom. (miljöförseelse), samt 48 a kap. 4 § (döljande av olovligt byte),

2) jaktlagen: 74 § (jaktförseelse) och 75 § (brott mot bestämmelserna i jaktlagen),

3) lagen om fiske: 108 § (fiskeförseelse),

4) naturvårdslagen: 58 § (naturskyddsförseelse),

5) djurskyddslagen (247/1996): 54 § (djurskyddsförseelse),

6) sjötrafiklagen (463/1996): 24 § (sjötrafikförseelse),

7) räddningslagen (468/2003): 24 § (brott mot förbudet att göra upp öppen eld),

8) avfallslagen (1072/1993): 19 § (brott mot nedskräpningsförbud), samt

9) terrängtrafiklagen (1710/1995): 4 kap. 25 § (terrängtrafikförseelse).

I ett i 1 mom. avsett beslut om bemyndigande skall nämnas de befogenheter enligt 2 kap. i polislagen som beslutet gäller och fastställas övriga villkor som behövs med tanke på utövningen av befogenheterna.

Om en i 1 mom. avsedd förundersökning av brottmål kräver mera ingående undersökning än summarisk förundersökning eller kräver att en person anländer till ett förhör som hålls särskilt, skall Forststyrelsen vidta åtgärder för påbörjande av förundersökningen och tryggande av genomförandet av den samt för omedelbar överföring av förundersökningen till polisen

eller till någon annan förundersökningsmyndighet för åtgärder.

12 §

Ansvar vid skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter

Om ersättande av skada som Forststyrelsen förorsakar vid skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter gäller vad som särskilt bestäms om ersättande av skada som skett under tjänsteansvar.

13 §

Ändringsökande

Ändring i beslut som Forststyrelsen fattar med stöd av naturvårdslagen får sökas genom besvär hos behörig förvaltningsdomstol och ändring i andra i denna lag avsedda beslut som Forststyrelsen fattar får sökas genom besvär hos landsbygdsnäringsnämnden på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

14 §

Egendom som är avsedd för offentliga förvaltningsuppgifter

För skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter har Forststyrelsen i sin besittning naturskyddsområden och ödemarksområden, övriga områden som anvisats eller förvärvat för skyddsändamål samt övrig egendom som behövs med avseende på skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter. Den egendom som är avsedd för offentliga förvaltningsuppgifter hör till Forststyrelsens övriga egna kapital.

15 §

Prissättning

Produkter och tjänster som hör till Forststyrelsens affärsverksamhet skall prissättas enligt företagsekonomiska principer.

Med avvikelse från vad som bestäms i 1

mom. har

1) invånarna i städerna Kemi, Rovaniemi och Torneå rätt att inom de områden som anvisas av Forststyrelsen bedriva jakt för en avgift som motsvarar självkostnadsvärdet, om denna är lägre än den avgift som fastställts enligt företagsekonomiska principer, samt

2) kommuninvånarna rätt att avgiftsfritt använda områden som hör till deras hemkommun men som är i Forststyrelsens besittning för sådan terrängtrafik som avses i terrängtrafiklagen (670/1991).

Vid fastställandet av priserna för prestationer som hänför sig till Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter tillämpas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

16 §

Beslut som gäller fastighetsförmögenhet

Med avvikelse från vad som i 14 § 2 mom. i affärsverklagen föreskrivs om statsrådets beslutanderätt vid överföring av fastighetsförmögenhet i ett affärsverks besittning eller från ett affärsverks besittning till statens budgetekonomi skall, när enskilda fastighetsförmögenhetsobjekt eller fastighetsförmögenhetskomplex, vars gängse värde är högst fem miljoner euro, överförs till Forststyrelsen jord- och skogsbruksministeriet besluta om överföringen. När det är fråga om överföring av fastighetsförmögenhet som hänför sig till genomförande av naturskydd skall miljöministeriet besluta om överföringen. Överföringen redovisas som en ökning eller minskning av övrigt eget kapital för affärsverket eller som given på lånevillkor.

På överföring av fastighetsförmögenhet mellan Forststyrelsen och ett annat statligt affärsverk tillämpas lagen om rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet.

Med avvikelse från vad som bestäms i 10 § 2 mom. 10 punkten i affärsverklagen beslutar Forststyrelsens styrelse hur beslutanderätten i fråga om förvärv samt, enligt vad som bestäms i lagen om rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet, överlåtelse och utarrendering av fastighetsförmögenhet skall ordnas vid

Forststyrelsen.

Fast egendom i Forststyrelsens besittning som försvarsmakten har nyttjanderätt till får inte överlåtas genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet eller Forststyrelsen utan försvarsministeriets medgivande, om inte statsrådet i enskilda fall beslutar annat.

17 §

Säkerheter

Forststyrelsen har rätt att i sin affärsverksamhet använda säkerhet som ställs till förmån för en utomstående, om behovet att ställa säkerhet baserar sig på lag eller allmänt godtagna principer som iaktas i en konkurrensituation. Riksdagen fattar i samband med behandlingen av statsbudgeten beslut om maximibeloppet av säkerheterna.

Närmare bestämmelser om användningen och typen av säkerheter kan vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet.

Med avvikelse från det som i 6 § i affärsverkslagen föreskrivs om statens ansvar, svarar endast Forststyrelsen för det ansvar som hänför sig till säkerheter som nämns i 1 mom.

18 §

Personal

Personalen vid Forststyrelsen är anställd i arbetsavtalsförhållande. Personer som sköter uppgifter som innebär utövande av offentlig makt är dock anställda i tjänsteförhållande.

På Forststyrelsens tjänstemän, tjänster och tjänsteförhållanden tillämpas bestämmelserna om statens tjänsteförhållanden och villkoren gällande tjänster vid affärsverk i tjänstekollektivavtalet.

19 §

Utnämmande av verkställande direktören

Med avvikelse från det som i 10 § 2 mom. 3 punkten i affärsverkslagen bestäms om styrelsens behörighet att utnämna och säga upp verkställande direktören utnämns och

sägs verkställande direktören vid Forststyrelsen upp av statsrådet på föredragning från jord- och skogsbruksministeriet. Innan ärendet behandlas skall utlåtande från miljöministeriet begäras.

20 §

Delegationer

Till hjälp för det beslutsfattande som gäller användningen av statens områden i Forststyrelsens besittning kan det för beaktande av lokalbefolkningens ställning och för främjande av samordningen av funktionerna finnas delegationer läns- eller områdesvis.

Närmare bestämmelser om delegationernas uppgifter, sammansättning, mandat och tillsättande utfärdas genom förordning av statsrådet.

21 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

22 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och genom den upphävs lagen av den 17 december 1993 om Forststyrelsen (1169/1993) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

23 §

Övergångsbestämmelser

Uppgifter som tilldelats Forststyrelsen genom lag eller förordning eller med stöd av

dem samt de rättigheter och förpliktelser som hör till Forststyrelsen överförs på den Forststyrelse som avses i denna lag.

Den styrelse som tillsatts vid Forststyrelsen enligt den lag som skall upphävas fortsätter som Forststyrelsens styrelse enligt affärsverkslagen till utgången av sin ursprungliga mandattid.

Tjänsten som verkställande direktör för Forststyrelsen och tjänsterna som chef för naturskyddsenheten och som chef för myndighetsenheten dras utan uppsägning in när denna lag träder i kraft. Verkställande direktören för Forststyrelsen övergår när

denna lag träder i kraft till tjänsten som verkställande direktör för Forststyrelsen enligt affärsverkslagen och chefen för naturskyddsenheten till naturtjänstdirektör enligt denna lag.

Forststyrelsens tjänster samt personal i tjänste- och arbetsavtalsförhållande övergår i enlighet med denna lag i tjänst hos Forststyrelsen, och personalen bibehåller de rättigheter och skyldigheter som hänför sig till anställningsvillkoren. För överföring av tjänster krävs inte samtycke av tjänstemännen.

Helsingfors den 14 september 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Jord- och skogsbruksminister *Juha Korkeaoja*

Statsrådets förordning

om Forststyrelsen

Given i Helsingfors den 2004

1 §

Styrelse

Forststyrelsens styrelse består av minst fem och högst sju medlemmar. Statsrådet utser styrelsemedlemmarna och förordnar en av medlemmarna till ordförande och en till vice ordförande i styrelsen.

Styrelsemedlemmarna skall ha sakkunskap i skogshushållning, företagsekonomi, naturskydd eller regionala synpunkter och de skall vara oavhängiga på det sätt som konkurrensläget förutsätter. En av styrelsemedlemmarna skall dessutom förordnas bland personer som personalen vid Forststyrelsen föreslår inom sig.

2 §

Styrelsens uppgifter

Utöver vad som bestäms i 10 § i lagen om statliga affärsverk (1185/2002), nedan affärsverkslagen, skall Forststyrelsens styrelse

1) besluta om principerna för prissättning av affärsverksamheten och om utövandet av beslutanderätt i fråga om prissättning,

2) besluta om inledande av affärsverksamhet och om upphörande med dylik verksamhet,

3) besluta om Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter och om avtal gällande finansieringen av dem efter att den fått en framställning från enheten för offentliga förvaltningsuppgifter,

4) besluta om framställningar om aktier, delägarskap och förvärv eller överlåtelse av medlemskap som avses i 3 § 2 mom. i affärsverkslagen,

5) besluta om det i 6 § avsedda utlåtandet till miljöministeriet,

6) besluta om den interna kontrollen av affärsverksamheten och om riskkontrollen,

7) besluta om villkoren för avtalet gällande verkställande direktörens uppgifter,

8) besluta om ställföreträdare för verkställande direktören, samt

9) behandla och besluta om andra ärenden som är vittsyftande och av principiell betydelse för Forststyrelsen.

3 §

Beslutsfattande i styrelsen

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vid förhinder för ordföranden av vice ordföranden.

Styrelsen är beslutför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de andra medlemmarna är närvarande.

Beslut vid styrelsens sammanträden fattas med enkel majoritet. Om rösterna faller lika, gäller den åsikt som mötets ordförande har omfattat.

En styrelsemedlem har rätt att få en avvikande åsikt antecknad i protokollet.

Styrelsen meddelar närmare föreskrifter om behandlingen av ärenden i styrelsen.

4 §

Arvoden

Jord- och skogsbruksministeriet bestämmer om styrelsemedlemmarnas och revisorernas arvoden.

5 §

Behörighetsvillkor

Av verkställande direktören krävs för uppgiften lämplig högre högskoleexamen, kännedom om företagsekonomi och

Forststyrelsen verksamhetsområde samt erfarenhet av ledarskap och i praktiken visad ledarförmåga.

Av naturtjänstdirektören krävs för tjänsten lämplig högre högskoleexamen, förtrogenhet med uppgifter som hör till enheten för offentliga förvaltningsuppgifter samt erfarenhet av ledarskap och i praktiken visad ledarförmåga.

Av en tjänsteman vid Forststyrelsen som utför jakt- och fiskeövervakning (jakt- och fiskeövervakare) krävs grundexamen för polis, erfarenhet av polisens fältarbete samt förtrogenhet med jakt-, fiske- och naturfrågor.

För tjänster vid Forststyrelsen krävs att personen i fråga i tidigare verksamhet visat att han eller hon besitter sådan förmåga och skicklighet som en framgångsrik skötsel av tjänsten förutsätter.

6 §

Besättande av tjänster och befattningar

Naturtjänstdirektören tillsätts av statsrådet på föredragning från miljöministeriet. Innan tjänsten besätts skall utlåtande om utnämningarna begäras av jord- och skogsbruksministeriet och Forststyrelsen.

7 §

Delegationer

Jord- och skogsbruksministeriet tillsätter för tre år i sänder delegationer för områdena i Lapplands län, Uleåborgs län och Norra Karelen landskap. Varje delegation består av en ordförande och en vice ordförande, vilka förordnas av jord- och

skogsbruksministeriet, samt nio andra medlemmar, av vilka var och en har en suppleant. Delegationens medlemmar skall på ett mångsidigt sätt företräda befolkningen, skogshushållningen, näringslivet, miljövården och medborgarorganisationerna inom delegationens område. Innan delegationerna tillsätts skall jord- och skogsbruksministeriet av länsstyrelserna i de nämnda länen och av berörda landskapsförbund begära utlåtanden om personer för inval i delegationerna.

Delegationerna skall

1) ge Forststyrelsen utlåtanden om frågor av regionalpolitisk betydelse som gäller användningen av statens jord- och vattenområden, samt

2) lägga fram initiativ för Forststyrelsen i syfte att beakta ortsbefolkningens ställning vid planeringen av Forststyrelsens verksamhet.

9 §

Samarbetsgrupper

Forststyrelsen kan inom samernas hembygdsområde tillsätta samarbetsgrupper som består av företrädare för Forststyrelsen och för befolkningen inom området.

10 §

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2005.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Helsingfors den 2004

Jord- och skogsbruksminister *Juha Korkeaoja*

